

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות-בנות שלו

תמצית דוח כספי

ליום 30.6.2003

(בלתי מבוקר)

עמוד

1
27
34
35

תוכן העניינים :

1. דוח הדירקטוריון
2. סקירת הנהלה
3. דוח סקירת רואי החשבון המבקרים
4. תמצית דוחות כספיים

31 באוגוסט 2003

ההתפתחויות במשק^(*)

ברביע השני של השנה ירד התוצר המקומי הגולמי בשיעור שנתי של כ-3.0% בהשוואה לרביע הראשון. סיכום המחצית הראשונה של השנה מצביע על התייצבות הפעילות הכלכלית בישראל ברמה נמוכה לאחר צמצום בולט בשנים 2001-2002. התוצר המקומי הגולמי התרחב בכ-0.8% בהשוואה למחצית הראשונה של שנת 2002. זוהי תוצאה של גידול בחלק מענפי התעשייה (בפרט ליצוא) וענפי המסחר. הכנסות המדינה ממיסים הצטמצמו בשיעור ניכר ונוצר חשש לחריגה ניכרת של הגירעון התקציבי מהיעד המופיע בחוק התקציב (3% תוצר). על רקע זה, החליטה הממשלה על "תוכנית להבראת כלכלת ישראל" הכוללת שורה של רפורמות לעידוד הצמיחה והתאמות בתקציב (פירוט בהמשך). השקל התחזק בשיעור משמעותי, בעיקר ברביע השני של השנה, על רקע צמצום אי-הוודאות בתחום הגיאופוליטי וציפיות לשיפור במצב הכלכלי. מדד המחירים לצרכן ירד בחודשים ינואר-יוני ב-0.5% (עליה של 0.8% ברביע הראשון וירידה של 1.3% ברביע השני) ולצד ירידה בציפיות לאינפלציה עתידית, אפשרו הורדה של הריבית השקלית הנומינלית על ידי בנק ישראל. בשוק ההון נרשמו עליות חדות בשערי המניות, שגברו ככל שהתבהר ניצחונה המהיר של ארה"ב במלחמה עם עיראק ולאחר אישור התוכנית הכלכלית בממשלה ובכנסת. מסיבות דומות, עלו מחירי אגרות החוב במטבע ישראלי, הן הלא-צמודות והן צמודות המדד, בפרט לטווח ארוך, תוך ירידה ניכרת בתשואותיהן לפדיון. במהלך החודשים יולי ואוגוסט נרשמה עלייה מסוימת בתשואות לפדיון. על רקע המצב הכלכלי, נמשכו ההפרשות הגבוהות יחסית לחובות מסופקים, גם ברביע השני של השנה.

צמיחה ופעילות ענפי המשק

הפעילות הכלכלית בסקטור העסקי התאפיינה במהלך תקופת הדוח בהתייצבות ברמת פעילות נמוכה כאשר מגמות חיוביות, בעיקר ברביע השני של השנה, קיימות בקומץ קטן של ענפים. תוצר הסקטור העסקי הצטמצם ברביע השני בכ-4.8%, במונחים שנתיים, בהשוואה לרביע הראשון של השנה. במחצית הראשונה של השנה שמר התוצר העסקי על רמתו בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הייצור התעשייתי הצטמצם באותה תקופה ואילו הפדיון בענפי המסחר התרחב. בנוסף, לפי סקר החברות של בנק ישראל, נראה כי ברביע השני של שנת 2003 חלה התייצבות בפעילות במשק ואילו נתונים אודות הבנייה בסקטור הפרטי מצביעים בחודשים האחרונים על התייצבות ברמת המכירות לאחר "ירידת מדרגה" במהלך 2002.

ברביע השני של השנה, נרשמה עלייה ניכרת במספר התיירים אשר הגיעו לישראל בדרך האוויר בהשוואה לרביע הראשון של השנה. זאת, לאחר ירידה חדה במספרם ברביע הראשון של 2003 בעקבות המלחמה בעיראק. סיכום המחצית הראשונה של השנה מצביע על ירידה קלה של כאחוז במספר הלינות במלונות בישראל (של ישראלים ותיירים) בהשוואה למספרן בתקופה המקבילה אשתקד. סך הלינות הסתכם בכ-6.1 מיליון לינות מתוכן כ-4.8 מיליון לינות של ישראלים.

תקציב הממשלה

במחצית הראשונה של השנה הסתכם הגירעון בתקציב הממשלה (ללא מתן אשראי נטו) בכ-14.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לגירעון מתוכנן של 15.2 מיליארד ש"ח לשנת 2003 כולה. זוהי תוצאה של גירעון בתקציב המקומי בהיקף של כ-15.1 מיליארד ש"ח שקוּזו על ידי עודף של כ-0.8 מיליארד ש"ח בפעילות הממשלה בחו"ל. הגירעון הגדול בתקציב המקומי, נבע מירידה ריאלית של כ-8% בהכנסות ממיסים בששת החודשים הראשונים של השנה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הפעילות הכלכלית הממותנת במשק הביאה לירידה חדה גם בגביית מס הכנסה בשל שחיקת השכר וגידול בהחזרי המס.

^(*) מקורות הנתונים: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר והבורסה לניירות ערך.

דוח הדירקטוריון

הירידה החדה בהכנסות ממיסים והגירעון הגדול בתקציב, עמדו ברקע הצגת "התוכנית להבראת כלכלת ישראל" אשר אושרה בממשלה ובכנסת (פירוט בהמשך). אישור התוכנית, היווה גורם מרכזי שאיפשר לממשלה לחזור ולגייס הון בחו"ל. במסגרת זו, גויסו במהלך חודש יוני כ-750 מיליון דולר בהנפקה עצמית של הממשלה, כשלב ראשון בתוכנית הכוללת גם גיוס של כ-3 מיליארד דולר, בהמשך השנה, בערבות ממשלת ארה"ב.

שער החליפין ומאזן התשלומים

בששת החודשים הראשונים של השנה יוסף השקל הן כנגד הדולר והן כנגד סל המטבעות. שערו של השקל יוסף במשך התקופה בשיעור נומינלי של כ-9.0% כלפי הדולר וכלפי סל המטבעות הסתכם הייסוף בכ-6.9%. התחזקותו של השקל, החל בחודש פברואר, נמשכה ביתר שאת במהלך הרביע השני של השנה (כ-8.0% כלפי הדולר). זאת, כתוצאה מהפחתה של חלק מגורמי אי-הוודאות אשר פעלו קודם לכן להיחלשותו. גורמים אלה כללו את אישור התוכנית הכלכלית על ידי הממשלה, סיומה המהיר והמוצלח של המלחמה שניהלה ארה"ב בעיראק והירידה בסיכון של המשק, גם על רקע חידוש המו"מ עם הפלשתינאים. בחודשים יולי ואוגוסט השתנתה המגמה והשקל פוחת בשיעור של כ-3.7% מול הדולר, עד ה-26 באוגוסט 2003.

המעבר מפיחות בשערו של השקל לייסוף, הושפע בחלקו מתנועות ההון לישראל. בין השאר, ביצעו תושבי חוץ במחצית הראשונה של השנה, מכירות מט"ח באמצעות עסקאות עתידיות בהיקף של כ-1.7 מיליארד דולר ורכשו ני"ע בבורסה בת"א בהיקף של כ-0.4 מיליארד דולר (לשם השוואה, בשנת 2002 כולה הסתכמו שני רכיבים אלה בפחות מ-40 מיליון דולר). בנוסף, הסתכמו השקעותיהם הישירות של תושבי חוץ בישראל בכ-1.9 מיליארד דולר בהשוואה לכ-1.6 מיליארד דולר בשנת 2002 כולה. השקעות אלה, המתאפיינות בראייה ארוכת טווח של מצב המשק (בהשוואה להשקעות פיננסיות, למשל, אשר צוינו קודם לכן), משקפות שיפור במצב הגיאופוליטי באזור, המתבטא גם באינדיקטורים אחרים לסיכון המדינה. בחינת החשבון הפיננסי נטו במט"ח, במגזר הפרטי הלא-בנקאי, (הכולל את סך כל ההשקעות של תושבי חוץ בישראל בניכוי ההשקעות של תושבי ישראל בחו"ל) מצביעה אף היא על שיפור בהשוואה לשנת 2002.

מעבר להשפעת תנועות ההון על שוק המט"ח, נרשם שיפור בגירעון המסחרי של ישראל. במחצית הראשונה של השנה הסתכם יצוא הסחורות בכ-13.5 מיליארד דולר, יבוא הסחורות בכ-16.1 מיליארד דולר והגירעון המסחרי בכ-2.6 מיליארד דולר. יצוא הסחורות התרחב בכ-6%, ואילו היבוא רק באחוז. כל זאת, בהשוואה למחצית הראשונה אשתקד. כתוצאה מכך, הצטמצם הגירעון המסחרי בכ-18%. הגידול ביצוא הסחורות נבע מעלייה ביצוא התעשייתי (ללא יהלומים). זאת, בגלל שיפור ברווחיות היצוא ולמרות הצמיחה הכלכלית האיטית באזורי הסחר של ישראל. העלייה ביבוא הסחורות נבעה מגידול דולרי ביבוא מוצרי אנרגיה (משום עליית מחיריהם בעולם) ומיבוא יהלומים.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן ירד בששת החודשים הראשונים של השנה ב-0.5% (עליה של 0.8% ברביע הראשון וירידה של 1.3% ברביע השני). הירידה במדד הושפעה במידה רבה מהוזלת סעיף הדיור, אשר ירד ב-6.4% על רקע ייסוף השקל כנגד הדולר במהלך התקופה. לעומת זאת, המדד ללא דיור עלה בכ-1.3%. בחודש יולי המשיך המדד וירד ב-0.7% ובמצטבר בחודשים ינואר – יולי ירד ב-1.2%. ב-12 החודשים האחרונים (יוני 2002 - יוני 2003) נרשמה במדד ירידה של 0.3%, נתון המעיד אף הוא על חזרה ליציבות יחסית במחירים. ציפיות האינפלציה לטווח של 12 חודשים קדימה, על פי אומדן בנק ישראל, הגיעו במחצית הראשונה של 2003 לכ-2.4%, בממוצע, בהשוואה ליעד האינפלציה של 1%-3% לשנת 2003.

על רקע יציבות המחירים היחסית, נמשכה הירידה בריבית הנומינלית במשק (בעיקר ברביע השני של השנה): הריבית אשר עמדה בחודש דצמבר 2002 על 9.1% הורדה והגיעה

דוח הדירקטוריון

בחודש יוני ל-8.0%. בתכנית המוניטרית לחודשים יולי, אוגוסט וספטמבר נמשכה הורדת הריבית עד ל-6.5%. הריבית הריאלית ירדה במחצית הראשונה בהשוואה למחצית השניה של 2002 בכ-0.4%.

הסיבה המרכזית להורדות הריבית הייתה ירידת הצפיות לאינפלציה וקצב האינפלציה בפועל, והאפשרות להשגת יעד האינפלציה (1%-3%) בשיעור ריבית נמוך יותר. זאת, בעקבות ייסוף השקל והירידה בריביות לטווח ארוך. למרות זאת, במונחים ריאליים, נותרה ריבית בנק ישראל גבוהה (כ-6.6% בממוצע ינואר-יוני) ומשמעותה המשך של מדיניות מוניטרית מרסנת.

האשראי והנכסים הכספיים שבידי הציבור

האשראי הבנקאי לציבור בכלל המערכת הבנקאית (הנתונים מבוססים על ממוצעים חודשיים של כלל המערכת הבנקאית, כולל בנקים למשכנתאות) הצטמצם במהלך המחצית הראשונה של השנה בכ-1.3%, במונחים ריאליים. הירידה בהיקף האשראי הייתה בשני הרבעים: 0.9% ברביע הראשון ו-0.4% ברביע השני. הסברים מרכזיים לתופעה זאת היו הפעילות הכלכלית הממותנת במשק, הפועלת לצמצום הביקוש לאשראי, הייסוף הריאלי בשער של השקל לעומת הדולר, החמרת התנאים להעמדת אשראי לאור רמת הסיכון הגבוהה בסוגי עסקאות מסוימים ובחלק מהענפים. בחינת האשראי לפי מגזרי הצמדה מצביעה על ירידה ריאלית באשראי הצמוד למדד והאשראי במט"ח לעומת התרחבות באשראי השקלי הלא-צמוד.

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור עלה במהלך החודשים ינואר-יוני 2003 בכ-7.0%. גידול זה נבע ברובו מעליית השווי של נכסים סחירים כמו מניות ואגרות חוב, בעקבות עליית מחיריהם בבורסה. לפיכך, מרכיב המניות בתיק הנכסים שבידי הציבור עלה

מכ-15.4% בסוף 2002 לכ-19.2% בסוף יוני 2003. באותה עת, ירד משקל הרכיבים הצמודים, למדד ולמט"ח.

שוק ההון

המחצית הראשונה של השנה התאפיינה בשתי תקופות משנה: בראשונה, עד אמצע חודש פברואר נמשכו ירידות השערים בשוק המניות ואילו החל בתקופה זו ועד סוף הרביעי השני, נרשמה מגמה של עליות שערים חדות. הרקע לשינוי המגמה הוא הציפיות (אשר התממשו) לאישור התוכנית הכלכלית להבראת המשק והניצחון האמריקאי במלחמה עם עירק אשר גרם לציפיות לשיפור במצב הגיאופוליטי באזור. הסכם הפסקת האש עם הפלשתינים היווה גורם מרכזי נוסף אשר תרם לעליות השערים ולגידול במחזורי המסחר. כך, מחזור המסחר היומי הממוצע בבורסה גדל מכ-219 מיליון ש"ח בשנת 2002 לכ-281 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של 2003.

מדד המניות וניירות ערך להמרה עלה בששת החודשים הראשונים של 2003 בכ-36.1%, במונחים נומינליים, ואילו מדד ת"א 100 רשם עליה של 36.4%. עליות השערים נרשמו בכל ענפי המסחר המרכזיים.

שערי אגרות החוב הלא צמודות, עלו בתקופת הדוח בשיעור חד. זאת על רקע הירידה בציפיות לאינפלציה ובאי-הוודאות אשר הייתה גלומה בתשואותיהן ככל שגברו הצפיות לשיפור המצב הגיאופוליטי והכלכלי. מדד האג"ח הלא-צמודות עלה בכ-12.7% ואילו מדד האג"ח בריבית קבועה ("שחר") עלה בכ-15.4%. כך, לדוגמא, התשואה הנומינלית לפדיון של אג"ח שחר ל-9-10 שנים אשר הגיעה בחודש פברואר ל-11.7% ירדה ביוני לכ-7.9%.

שעריהן של אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלו גם כן בחודשים ינואר-יוני 2003, בשיעור גבוה של 8.2%, כאשר עליות השערים גוברות ככל שעולה הטווח לפדיון. בלטו האגרות לטווח של 10-15 שנים בהן נרשמו עליות שערים של 13.8%. הציפיות כי

דוח הדירקטוריון

מימוש התוכנית הכלכלית להבראת המשק וקבלת הערבויות מממשלת ארה"ב, יביאו לצמצום הגירעון התקציבי ולהפחתת גיוס ההון בשוק ההון המקומי, היו גורמים מרכזיים שפעלו לירידה בולטת בתשואות לפדיון.

אגרות החוב הנסחרות וצמודות המט"ח נסחרו במחצית הראשונה של 2003 תוך ירידות שערים חדות כתוצאה מהתחזקותו של השקל ביחס לדולר. שעריהן של אגרות החוב הללו ירדו בכ-7.3%.

התוכנית להבראת כלכלת ישראל

בחודש מאי 2003 אושרה בכנסת, הצעת חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003. זאת במסגרת התוכנית להבראת כלכלת ישראל אשר אושרה בממשלה. התוכנית כוללת רפורמות לעידוד הצמיחה הכלכלית במשק. בין השאר, נכללים צעדים לצמצום בהוצאות הממשלה, התייעלות מבנית ארוכת טווח של המגזר הציבורי, הכוללת ייעול מערכת השכר ורפורמה בקרנות הפנסיה הותיקות. בתוכנית הצעות להפרטה ורפורמה בשוק ההון, הגברת ההשקעות בתשתית, רפורמות בשוק העבודה ובענפי משק שונים, הקדמת הרפורמה ושינויים במערכת המס. כן מוצעים שינויים בהרכב התקציב ושינויים מבניים נוספים.

דירוג האשראי

חברת דירוג האשראי Moody's פרסמה בחודש מרס 2003 את הדוח השנתי שלה על המשק הישראלי בו היא מודיעה שדירוג האשראי של ישראל נותר ללא שינוי ברמה A2 ושהתחזית היא יציבה (Stable Outlook).

הבנק מדורג בדירוג (BBB+) על ידי חברות הדירוג הבינלאומיות Fitch ו- Standard & Poor's ובדרוג A2 על ידי חברת הדירוג Moody's.

בחודש פברואר 2003, הודיעה חברת דירוג האשראי "מעלות", שותפה אסטרטגית של S&P, על הורדת דירוג האשראי של הבנק מ-AAA ל-AA+.

בחודש אפריל 2003 הודיעה חברת Fitch על הורדת דירוג האשראי של מספר בנקים בישראל. דירוגו של הבנק הורד מ-(A-) ל-(BBB+). תחזית הדירוג עודכנה מ"שלילית" ל"יציבה". הורדת הדירוג הוסברה בהרעת איכות הנכסים ורמת הון נמוכה בהשוואה בינלאומית (אם כי עומדת ברמה המקומית).

דוח הדירקטוריון

מדד המחירים ושערי חליפין

להלן הנתונים על שינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין:

לשישה חודשים		לשלושה חודשים			
שנסתיימו		שנסתיימו			
ביום 30 ביוני		ביום 30 ביוני			
לשנת					
2002	2002	2003	2002	2003	
(באחוזים)					
6.69	4.82	(0.20)	3.00	(0.49)	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים ה"ידוע"
6.50	6.30	(0.49)	3.85	(1.27)	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים "בגין"
0.19	(1.48)	0.29	(0.85)	0.78	פער
שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארה"ב-					
7.27	7.99	(8.97)	2.16	(8.00)	נומינלי:
0.73	1.59	(8.52)	(1.62)	(6.81)	ריאלי:
שיעור עליית (ירידת) שער סל המטבעות -					
13.02	11.87	(6.90)	6.32	(6.67)	נומינלי:
6.12	5.24	(6.43)	2.38	(5.47)	ריאלי:
שיעור עליית (ירידת) שער האירו -					
27.18	21.15	(0.85)	16.08	(3.55)	נומינלי:
19.42	13.97	(0.36)	11.78	(2.30)	ריאלי:

הצעת חוק הבנקאות (רישוי)(תיקון מס' 13), התשס"ג-2003

הצעת החוק הנ"ל פורסמה מטעם הממשלה ב-14 ביולי 2003. ההצעה כוללת תיקונים שמטרתם להתאים את סביבת ההסדרה, הפיקוח והבקרה על התאגידים הבנקאיים ועל המחזיקים אמצעי שליטה בהם, למצב בו אין גרעין שליטה מזוהה בעל היתר שליטה מנגיד בנק ישראל ותיקונים שמטרתם להרחיב את הפיקוח והבקרה על כל התאגידים הבנקאיים.

בין היתר, מוצע להגביל החזקות תאגיד בנקאי בתאגיד בנקאי אחר באופן שתאגיד בנקאי לא יהיה רשאי להחזיק בתאגיד בנקאי אחר אלא אם כן מתקיים אחד מאלה: התאגיד הבנקאי מחזיק 1% (או פחות) מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי האחר או, אם התאגיד הבנקאי שולט לבדו ומחזיק לבדו, יותר ממחצית מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי האחר, על פי היתר כחוק;

מוצע להחמיר את מגבלות ההחזקה של משקיעים מוסדיים קשורים לתאגיד בנקאי, באמצעי שליטה בתאגיד בנקאי אחר;

מוצע לאסור על כל אדם החזקת יותר מחמישה אחוזים (במקום עשרה אחוזים היום) מאמצעי שליטה בתאגיד בנקאי, ללא היתר הנגיד; כמו כן מוצע כי הגבלה זו תחול גם על החזקת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי כערוכה לחיוב, למעט החזקות זניחות;

מוצע לאסור על בעל מניות המחזיק יותר מאחוז אחד מאמצעי השליטה בתאגיד בנקאי שאינו נשלט בידי מי שקיבל היתר שליטה, וכן על מי שיש לו, לבן זוגו או לנושא משרה בתאגיד הנשלט בידי אחד מהם זיקה לבעל מניות המחזיק יותר מאחוז אחד מאמצעי השליטה בתאגיד בנקאי כאמור, לכהן כדירקטור בתאגיד, אלא בהיתר המפקח שינתן בנסיבות מסוימות כמפורט בסעיף;

לנגיד יינתנו סמכויות לבטל היתר להחזקת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי ויורחבו סמכויותיו לפעול כלפי מי שפעל ללא היתר כנדרש;

מוצע לקבוע מנגנון למינוי דירקטורים על ידי ועדה, במקרה בו פחת מספר הדירקטורים מהמספר שקבע המפקח לאותו תאגיד בנקאי, והאסיפה הכללית לא פעלה כנדרש להשלמת מספר הדירקטורים, או אם סבר המפקח שאין להמתין למינוי הדירקטורים באסיפה הכללית;

מוצע להרחיב את חובת הדיווח על החזקת אמצעי שליטה;

כמו כן, מוצעים מספר תיקונים לפקודת הבנקאות, 1941, שהעיקריים בהם הינם: מוצע להרחיב את סמכויות המפקח ולאפשר לו להעביר מתפקידו דירקטור, מנהל עסקים או בעל זכות חתימה, בנוסף לסמכות הקיימת היום בדבר התליית או הגבלת סמכותם של הנ"ל;

כהונת אדם כנושא משרה בתאגיד בנקאי, או כמבקר פנים, תותנה בהסכמת המפקח או בהחלטתו שלא להתנגד למינוי; לגבי תאגיד בנקאי הנשלט בידי מי שקיבל היתר שליטה, הסמכות תוגבל ביחס לכהונת הדירקטורים, המנכ"ל ומבקר הפנים;

הסכמת המפקח תידרש גם לעניין כהונת דירקטור כיו"ר הדירקטוריון. בכל התאגידים הבנקאיים, מוצע להרחיב את המידע שידרש מבעלי המניות בתאגיד הבנקאי;

מוצעת דרך למינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי שאינו נשלט בידי מי שקיבל היתר שליטה, הכוללת מספר מגבלות על אופן המינוי. ההצבעה על מינוי דירקטורים באסיפה הכללית תהיה לכל מועמד בנפרד; הדירקטוריון לא ימנה דירקטורים, ונושאי משרה לא יפעלו למינוי או מניעת מינוי דירקטור מסוים, פרט להצעת מועמדותו הוא כדירקטור.

חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 - ה"פ 431/01 איגוד הבנקים נגד רשות ניירות ערך

ביום 23 באוקטובר 2002 ניתן פסק הדין הנ"ל ע"י בית המשפט המחוזי.

עניינו של פסק הדין בפרשנות המונח "ייעוץ" בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995. איגוד הבנקים פנה לבית המשפט בעקבות מכתב, ושורת הבהרות שהוצאו בעקבותיו, ע"י רשות ניירות ערך, ושבמהם הבהירה הרשות את עמדתה לגבי משמעות המונח "ייעוץ" בחוק האמור, כדלהלן: "מתן מידע על נייר ערך או על מכשיר פיננסי אחר, כאשר בחירתו של המידע נעשית על-פי שיקול דעתו של נותן

דוח הדירקטוריון

המידע או הגוף שבו הוא מועסק, ויש במידע כדי להוביל את מקבלו למסקנה ביחס לכדאיות ההשקעה בנייר ערך או במכשיר פיננסי מסויים, הוא בבחינת ייעוץ השקעות גם אם אין ניתנת המלצה מפורשת להשקעה".

משמעות עמדת הרשות היתה כי מידע מסוגים מסויימים, ינתן אך ורק על ידי יועצי השקעות.

בית המשפט המחוזי לא קיבל את בקשת איגוד הבנקים לבטל את הנחיית הרשות, אלא קבע שורה של הנחיות והגבלות לגבי מסירת מידע ע"י פקידי בנקים, שאינם יועצי השקעות, והורה כי הנחיות הרשות תותאמנה להוראותיו.

בית המשפט המחוזי קבע כי הבנקים ישתפו פעולה עם רשות ניירות ערך בגיבוש העקרונות והקווים המנחים ליישום פסק הדין, ובעיקר ביחס לשאלות הבאות:

- א. מהו מידע אשר יש בו כדי להביא את מקבלו למסקנה בדבר כדאיות העיסקה;
- ב. מהו מידע נגיבי אשר עלול להשפיע לרעה, במידה קרובה לוודאי, על כדאיות העיסקה.

הבנק הנחה את עובדיו בדבר משמעות פסק הדין לגבי פעילות הבנק בתחום מידע וייעוץ השקעות, וקיים באמצעות איגוד הבנקים, דיונים בנושא עם רשות ניירות ערך, אך הצדדים לא הגיעו להסכמה.

באפריל 2003 הגישו הצדדים ערעורים על פסק הדין לבית המשפט העליון.

הדיון בערעור בבית המשפט העליון נקבע לפברואר 2004.

ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא איתור והשבת נכסים של נספי שואה

ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא, הפועלת מכח החלטה מפברואר 2000, מינתה, בהסכמת הבנק ובנקים נוספים, בודקים חיצוניים (רואי חשבון להם ניתן ייעוץ משפטי על ידי עורכי דין שמונו לצורך כך), וזאת לאחר שנחתם בין הבנקים הרלוונטיים לבין הכנסת מסמך עקרונות המסדיר את עקרונות הבדיקה.

הבודקים החיצוניים (רואי חשבון) הני"ל, עומדים לפני השלמת בדיקתם. לאחרונה נמסרה לבנק טיוטה חלקית בלבד של דוח הבודקים. הבנק בוחן את הטיוטה שנמסרה לו וממתין לקבלת הטיוטה המלאה של הדוח לשם מסירת הערותיו לועדה.

גילוי נאות

ב-1 ביולי 2003 נכנס לתקפו תיקון מס' 2 בכללי הגילוי הנאות המוצאים על ידי בנק ישראל על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) שעניינן העיקרי גילוי עלות שירותי הבנקים ללקוחות בעת מתן השירות.

ב-1 ביולי 2003 החליטה ועדת הכספים של הכנסת לדחות את תחילת תקפן של ההוראות הני"ל ל-1 בינואר 2004. התברר כי למרות זאת בנק ישראל מתכוון לקבוע כי הדחייה תחול בקשר לחלק מהשירותים, ואולם לגבי חלקם (כגון: ניהול חשבון עובר ושב, העברות או הפקדות לבנק אחר, תשלום חשבון בדלפק, טיפול במזומנים, שיחזור מידע, קניית ומכירת מט"ח) בכוונתו להותיר את תאריך התחילה ב-1 ביולי 2003.

ב-17 באוגוסט 2003 אישרה ועדת הכספים של הכנסת תיקון לתיקון מס' 2 האמור, על פיו ידחה תאריך תחילת הכללים ל-1 בינואר 2004, למעט לגבי מספר שירותים, שהעיקריים שבהם פורטו לעיל, אשר תאריך תחילתם יהיה 15 בספטמבר 2003. נקבע כי תוקף התיקון הני"ל יהיה מיום 1 ביולי 2003.

באוגוסט 2003, בטרם הוצא התיקון לתיקון מס' 2 האמור, הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה לאישור תובענה ייצוגית בענין זה, נגד חמשת הבנקים הגדולים, לרבות הבנק. התובעים טוענים כי מיום 1 ביולי 2003 שבו נכנס לתוקף תיקון מס' 2 בכללי הגילוי הנאות הני"ל הבנקים אינם ממלאים אחר חובת הפרסום וגילוי עלות השירותים כמתחייב על פי התיקון הני"ל.

זוח הדירקטוריון

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, בהתחשב בתיקון מיום 17 באוגוסט נשמט, לכאורה, הבסיס לתביעה האמורה.

מגבלות על חבות של לווה או של קבוצת לווים

ביום 20 באוגוסט 2003 הוציא המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 המתייחסת למגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. המפקח מציין במבוא להוראה כי אחד ממקורות סיכון האשראי בתאגידים בנקאיים הוא ריכוזיות תיק האשראי, מאחר שלמידת ריכוזיות זו יש השפעה על היקף החשיפה של התאגיד הבנקאי לסיכונים אשראי. עוד נאמר בהוראה שהמגבלות שנקבעו בה הן בבחינת כללים מינימליים כאשר על התאגיד הבנקאי לדון ולקבוע לעצמו מגבלות נוספות. על הדירקטוריון להגדיר פרמטרים לקיום "קשרים מהותיים" בין לווים.

עיקרי התיקון הינם בהרחבת הגדרת "קבוצת לווים". הרחבה זאת נובעת ראשית מהגדרה מרחיבה יותר הניתנת למונח "שליטה" בהוראה, ושנית מהנחיות המחייבות לצרף לקבוצת לווים אחת את הגורמים הבאים: כאשר תאגיד לווה נשלט ע"י יותר מגורם אחד, תכלול "קבוצת לווים" את השולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם, יחד עם התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידי הני"ל; כאשר תאגיד מוחזק ע"י יותר מגורם אחד, גם מחזיק שאין לו שליטה אך התאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו, יש לצרף לקבוצה אחת את המחזיק יחד עם התאגיד המוחזק וכל מי שנשלט על ידם; יש לצרף לקבוצה את כל הלווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים (למעט גורמים מקרו-כלכליים המשפיעים על יציבות כל המשק) עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם (בהוראה ישנן מספר דוגמאות לקשרים כאלה). כמו כן, בוטל הסעיף שאיפשר פיצול חבות של לווה המוחזק על ידי מספר שולטים בשליטה משותפת, על פי חלקו היחסי של כל בעל שליטה וכן בוטל הסעיף שאיפשר ליחס לשותף בשותפות רק את החלק בחוב השותפות לו הוא אחראי.

ההוראה ברובה נכנסת לתוקף ביום 31 במרס 2004 ונקבעו הוראות מעבר עדכניות לצורך יישום הדרגתי של התיקונים להוראה, המאפשרות להקטין סכומי חריגות, אם כאלה ייווצרו כתוצאה מיישום ההוראה, בשיעורים רבעוניים שווים תוך שנתיים מיום כניסת ההוראה לתוקף.

הבנק נערך ליישום ההוראה. להוראות החדשות תהיה השפעה על האשראים שהבנק מעמיד לקבוצות הלווים הגדולות אך לא ניתן עתה להעריך את מידתה.

הרווח הנקי של קבוצת בנק לאומי הסתכם במחצית הראשונה של 2003 בסך 501 מיליון ש"ח לעומת 303 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 65.3%. ברביע השני של השנה הסתכם הרווח הנקי בסך 327 מיליון ש"ח לעומת 76 מיליון ש"ח ברביע המקביל אשתקד, עלייה של 330.3%.

העלייה ברווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של 2003 לעומת התקופה המקבילה אשתקד מוסברת בעיקר מהגורמים כלהלן:

- א. גידול ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
- ב. עלייה ברווחי חברות כלולות.
- ג. עלייה בשווי הנכסים של הקופה לפיצויים וקופת התגמולים, המשמשים יעודה להתחייבויות הבנק לפיצויים ולפנסיה מעבר לעלייה בהתחייבויות הנ"ל.
- ד. תרומה חיובית לפער בין עליית המדד ידוע/למדד בגין.
- ה. רמת אינפלציה נמוכה יותר בתקופת ינואר-יוני של השנה, 0.49% אינפלציה שלילית לעומת 6.3% אינפלציה חיובית בתקופה המקבילה אשתקד, גרמה לשחיקה נמוכה יותר של עודף הנכסים הכספיים בעיקר במגזר הלא צמוד.

מאידך הגורמים דלהלן קיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל:

- א. גידול בהפרשות לחובות מסופקים.
 - ב. השפעת הפרשי שער שליליים נטו בגין השקעות בחו"ל.
 - ג. הוצאות פרישה מרצון.
 - ד. יישום תקן 14 בחשבונאות בעיקר בנושא עלויות שכר.
 - ה. גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות, ללא שכר ופרישה מרצון.
- להלן פירוט כמותי של ההשפעות הנ"ל על הרווח הנקי*:

1. גידול ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך 734 מיליון ש"ח (32.1%) לפני השפעת המס.

הגידול נובע בעיקר מעלייה בשווי שוק של אגרות חוב למסחר ושל מכשירים פיננסיים נגזרים וכן מירידה בשחיקה האינפלציונית של עודף הנכסים הכספיים במגזר השקלי הלא צמוד עקב הירידה ברמת האינפלציה שקוזה חלקית מייסוף השקל לעומת מרבית המטבעות.

פירוט נוסף לעלייה ברווח המימוני, ראה בעמוד 11.

- 2. גידול בחלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות ב-69 מיליון ש"ח, נטו.
- 3. גידול בהכנסות התפעוליות והאחרות בסך 94 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
- 4. השפעת הפער שבין עליית המדד ידוע/בגין ראה בעמוד 11.

הגידול ברווח הנקי קוזז בחלקו מ-:

- 1. גידול בהפרשה לחובות מסופקים בסך 196 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
- 2. השפעת הפרשי שער שליליים נטו בגין ההשקעות בחו"ל בקיזוז הפרשי שער ממימון ההשקעות בחו"ל לאחר מס בסך 106 מיליון ש"ח לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד בסך 51 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס.

* לפני זכויות מיעוט בחברות מאוחדות.

(1) הדוחות הכספיים נערכו על בסיס עלות מותאמת לשינויים בכח-הקניה הכללי של השקל. מדד המחירים לצרכן ירד בחודשים ינואר - יוני 2003 ב-0.49%. השקל יוסף נומינלית בתקופה זו: לעומת הדולר האמריקאי ב-8.97%, ולעומת האירו ב-0.85%. השער היציג של הדולר ב-30 ביוני 2003 היה 4.312 ש"ח.

דוח הדירקטוריון

3. גידול בעלויות השכר בסך 53 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
 4. גידול בהוצאות פרישה מרצון בסך 44 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
 5. גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות, ללא שכר ופרישה מרצון, בסך 112 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
 6. גידול בהפסד מפעולות בלתי רגילות בסך 22 מיליון ש"ח, נטו.
- העלייה ברווח הנקי של הקבוצה ברביע השני של 2003 לעומת התקופה המקבילה אשתקד מוסברת מאותם גורמים שהשפיעו במחצית הראשונה כולה: *
1. עלייה ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך 627 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, מזה רווחים מאגרות חוב למסחר בסך 177 מיליון ש"ח לעומת הפסדים בסך 69 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
 2. גידול בהכנסות התפעוליות והאחרות בסך 141 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס, בעיקר מרווחי היעודה לפיצויים.
 3. גידול בחלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות ב-21 מיליון ש"ח, נטו.
- מאידך הגורמים הבאים קיזזו חלקית את ההשפעות דלעיל:
1. גידול בהפרשות לחובות מסופקים בסך 191 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
 2. השפעת הפרשי שער שליליים נטו בגין ההשקעות בחו"ל בקיזוז הפרשי שער ממימון ההשקעות בחו"ל לאחר מס בסך 82 מיליון ש"ח לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד בסך 17 מיליון ש"ח, לאחר השפעת המס.
 3. גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות (כולל פרישה מרצון) בסך 57 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
 4. גידול בהפסד מפעולות בלתי רגילות בסך 20 מיליון ש"ח, נטו.
- לפער שבין עליית המדד בגין לבין עליית המדד הידוע היו השפעות חיוביות ומהותיות על התוצאות למחצית הראשונה כמו גם לרביע השני. פרטים נוספים ראה בהמשך.

* לפני זכויות מיעוט בחברות מאוחדות.

דוח הדירקטוריון

השפעה על הרווח הנקי הנובעת מהפער שבין שינוי המדד "בגין" לבין שינוי המדד ה"ידוע".

בהתאם להוראת שעה של המפקח על הבנקים ובהתאם להנחיות המפקח לגבי אופן חישוב ההשפעה על הרווח הנקי, להלן הנתונים המסבירים את ההשפעה:

לשישה חודשים שנסתיימו		לשלושה חודשים שנסתיימו	
ביום 30 ביוני		ביום 30 ביוני	
2002	2003	2002	2003
(במיליוני ש"ח)			
76	327	303	501
רווח נקי מדווח			
השפעת הפרשי מדד "בגין-ידוע" על הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
76	(83)	133	(53)
השפעת המס המתייחס			
(34)	38	(60)	24
ההשפעה על ההפרשה למסים הנובעת מתאום ההון על בסיס מדד "בגין" במקום על בסיס מדד "ידוע"			
28	(29)	49	(11)
סך ההשפעה על הרווח הנקי			
70	(74)	122	(40)
רווח לאחר ההשפעה			
146	253	425	461

הרווח מפעולות רגילות

הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים של קבוצת בנק לאומי הסתכם במחצית הראשונה של 2003 ב-3,023 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,289 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002, גידול בשיעור של 32.1%.

ברביע השני של השנה הסתכם הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך 1,602 מיליון ש"ח, לעומת 975 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 64.3%.

הגידול ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בקבוצה במחצית הראשונה של 2003 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מ:-

1. רווחים שמומשו ממכירת אגרות חוב ורווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, בסך 325 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
 2. עלייה בשווי שוק נטו של מכשירים פיננסיים נגזרים בסך 102 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 219 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
 3. ההשפעה הנובעת מהפער שבין עליית המדד בגין לבין עליית המדד הידוע מסתכם בסך 186 מיליון ש"ח.
 4. השפעת ירידת המדד בשיעור של 0.49% במחצית הראשונה של 2003 לעומת עלייה של 6.3% בתקופה המקבילה אשתקד, אשר גרמה לשחיקה נמוכה יותר של עודף הנכסים הכספיים במגזר השקלי הלא צמוד.
- מאידך הייסוף הריאלי של השקל לעומת פיחות ריאלי בתקופה המקבילה אשתקד קיזזו חלקית את העליות הנ"ל.

פער הריבית הכולל (ללא עיסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים) בתקופה ינואר-יוני 2003 הוא 0.90% לעומת 1.94% בתקופה המקבילה ב-2002. פער הריבית הכולל עיסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים הוא 1.66% בתקופה ינואר-יוני 2003 לעומת 1.69% בתקופה המקבילה ב-2002.

דוח הדירקטוריון

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מוצגים המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל מ-1 בינואר 2003 על פי כללים חדשים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים - פעילויות גידור" כמפורט בבאור 9 לדוחות הכספיים.

כתוצאה מהשינויים כאמור, הוגדלו היתרות המאזניות הממוצעות בגין הפעילות במרבית המכשירים הנגזרים בעוד שבעבר מרביתן הוצגו במקוון.

כתוצאה מהצגה זו של הגדלת היקפי הפעילות בשנת 2003 כאמור, פער הריבית נמוך יותר מאשתקד. להערכת הבנק אילו חושב פער הריבית ב-2003 כמו ב-2002 היה פער הריבית מגיע לכדי 2.13% לעומת 1.69% אשתקד כלומר שיפור של כ-0.44%.

שיפור זה נובע בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד כתוצאה מרווחים במקום הפסדים בגין נגזרים וכן שחיקת העודף בשיעור נמוך יותר עקב הירידה בשיעור האינפלציה.

הפרשה לחובות מסופקים הסתכמה במחצית הראשונה של 2003 ב-889 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-693 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 28.3%.

הגידול בשיעור של 30.0% בהפרשות הספציפיות לחובות מסופקים נובע בעיקר מהמיתון המתמשך במשק וכתוצאה מפגיעה בכושר הפרעון וההחזר ומשחיקת הביטחונות של חלק מהלווים.

ההפרשה לחובות מסופקים ברביע השני של 2003 הסתכמה בסך 519 מיליון ש"ח בהשוואה ל-328 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 58.2%.

ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים בגין סיכונים שאינם מזוהים בתיק האשראי והמתבססים על מאפייני סיכון כפי שהוגדרו על ידי המפקח על הבנקים וכן בגין חריגה ענפית לאשראי, קטנה במחצית הראשונה של השנה ב-25 מיליון ש"ח לעומת הקטנה של 10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד והגדלה של 53 מיליון ש"ח בכל שנת 2002.

שיעור ההפרשה הכולל לחובות מסופקים במחצית הראשונה של 2003 היה 1.07% מסך כל האשראי לציבור (במונחים שנתיים), לעומת שיעור של 0.81% באותה תקופה אשתקד ולעומת 1.11% בכל שנת 2002. ברביע השני של 2003 היה שיעור ההפרשה 1.24% לעומת 0.77% בתקופה המקבילה אשתקד.

היתרה המצטברת של ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים (לפי מאפייני סיכון שהוגדרו על ידי המפקח על הבנקים) בבנק ובחברות המאוחדות שלו הסתכמה ב-30 ביוני 2003 ב-1,075 מיליון ש"ח (מהווה 0.6% מסך האשראי לציבור), בהשוואה ל-1,100 מיליון ש"ח בסוף שנת 2002. מאחר שההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת אינן מוכרות כהוצאה לצורכי מס, הרי שבהתחשב בשיעור המס הסטטוטורי, יתרת ההפרשה הנייל הינה שוות ערך להפרשה ספציפית של 1,980 מיליון ש"ח.

להלן התפתחות האשראים הבעייתיים לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים:

31 בדצמבר 2002	30 ביוני 2002	30 ביוני 2003	
(במיליוני ש"ח)			
4,054	2,407	3,650	שאינם נושאי הכנסה
566	563	134	שאורגנו מחדש
75	189	59	מיועדים לארגון מחדש
1,325	1,454	1,576	בפיגור זמני
10,805	11,308	11,052	בהשגחה מיוחדת *
16,825	15,921	16,471	סך הכל סיכון אשראי מאזני ללווים בעייתיים
1,894	1,283	1,925	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים
18,719	17,204	18,396	סך הכל סיכון אשראי כולל
5,437	5,383	5,146	*מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית
			אשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה
424	392	501	לפי עומק הפיגור

דוח הדירקטוריון

* בהשגחה מיוחדת מסווגים חובות שעל פי הגדרות בנק ישראל, הנהלת הבנק רואה צורך להגביר את המעקב והפיקוח אולם אינה צופה הפסדים נוספים בגינם וכן יתרת חבות של לווה שחלק אחר ממנה הוגדר כחוב בעייתי בסיווג אחר.

הירידה בהיקף החובות הבעייתיים בסעיף חובות שאינם נושאים הכנסה נובעת בעיקר משינוי סיווג אשראי ללקוח אחד לסעיף ניירות ערך, כמפורט בביאור 11.

הרווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים של קבוצת בנק לאומי הסתכם במחצית הראשונה של 2003 ב-2,134 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,596 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002, עלייה של 33.7%. ברביע השני של שנת 2003 הסתכם הרווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים ב-1,083 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-647 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 67.4%.

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות של קבוצת בנק לאומי הסתכמו במחצית הראשונה של 2003 ב-1,607 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,513 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002, עלייה של 6.2%. ברביע השני של שנת 2003 הסתכמו ההכנסות התפעוליות והאחרות ב-882 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-741 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 19.0%.

הגידול בהכנסות התפעוליות והאחרות נובע בעיקר מרווחים מהיעודה לפיצויים של כ-146 מיליון ש"ח, מאידך הירידה בהכנסות מעמלות מפעילות הלקוחות בשוק ההון קיזזה חלקית את העלייה הנ"ל.

בקשר לתביעות משפטיות והדיונים עם הממונה על הגבלים עסקיים בנושאים הקשורים בכרטיסי אשראי ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

משקל ההכנסות התפעוליות והאחרות מסך כל ההכנסות (קרי, רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות ואחרות) היה בשיעור של 34.7% לעומת 39.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות התפעוליות והאחרות מכסות 58.9% מההוצאות התפעוליות והאחרות, לעומת כיסוי של 60.1% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 55.1% בכל שנת 2002.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של קבוצת בנק לאומי הסתכמו במחצית הראשונה של 2003 ב-2,727 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,518 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002, עלייה של 8.3%. ברביע השני של שנת 2003 הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ב-1,295 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,238 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 4.6%.

הוצאות השכר (כולל עלויות הפרישה מרצון) עלו במחצית הראשונה של 2003 בשיעור של 6.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות השכר נובע בעיקר מגידול עלויות הפרישה מרצון בסך 44 מיליון ש"ח, ומההשפעות של יישום תקן חשבונאות 14, בחישוב העתודות לפיצויים ולפנסיה, לחופשות וליובל כמפורט בבאור 10 לדוחות הכספיים. מאידך העלייה בשווי הנכסים של הקופה לפיצויים ושל קופת התגמולים המשמשות יעודה להתחייבויות הבנק לפיצויים ולפנסיה קיזזה חלקית את ההשפעות הנ"ל. עיקר ההכנסה מעליית שווי הנכסים נרשמה בסעיף הכנסות תפעוליות אחרות.

בהוצאות התפעוליות האחרות (אחזקת בניינים וציוד, פחת ואחרות) היה במחצית הראשונה של השנה גידול בשיעור של 11.9%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. חלק מהגידול נובע מהפרשות הנוגעות להתארגנות מחדש בצרפת, מגידול בהוצאות פחת, מגידול בהוצאות ביטוח וכן מגידול בהוצאות מחשב.

ההוצאות התפעוליות מהוות 58.9% מסך כל ההכנסות לעומת 66.2% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 65.8% בכל שנת 2002.

דוח הדירקטוריון

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהוות 2.28% מסך כל הנכסים לעומת 2.09% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 2.16% בשנת 2002.

הרווח מפעולות רגילות לפני מס של קבוצת בנק לאומי הסתכם במחצית הראשונה של 2003 ב-1,014 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-591 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002, עלייה של 71.6%. ברביע השני של שנת 2003 הסתכם הרווח מפעולות רגילות לפני מס בסך 670 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-150 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 346.7%.

ההפרשה למס על הרווח מפעולות רגילות בקבוצה הסתכמה במחצית הראשונה של 2003 ב-579 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-249 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002. שיעור ההפרשה בתקופה הנ"ל היה כ-57.1% מהרווח לפני מס לעומת 42.1% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה ברביע השני של השנה היה 56.3% לעומת 41.3% ברביע המקביל אשתקד.

הגידול בשיעור ההפרשה למס במחצית הראשונה של השנה וכן ברביע השני נובעים בעיקר מהשפעת הפרשי השער בגין ההשקעות בחו"ל שאינם נכללים בבסיס חישוב המס ואשר בתקופה הנדונה היו שליליים לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח מפעולות רגילות לאחר מס הסתכם במחצית הראשונה של 2003 בסך 435 מיליון ש"ח לעומת 342 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 27.2%. ברביע השני של השנה הסתכם הרווח מפעולות רגילות לאחר מס ב-293 מיליון ש"ח לעומת 88 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 233.0%.

חלק הקבוצה ברווח מפעולות רגילות לאחר מס של חברות כלולות הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2003 ב-75 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של כ-6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002. ברביע השני של השנה הסתכם חלק הקבוצה ברווח מפעולות רגילות לאחר מס של חברות כלולות ב-39 מיליון ש"ח לעומת 18 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי המניות החיצוניים ברווחי הקבוצה הסתכם במחצית הראשונה של 2003 בהפסד של 15 מיליון ש"ח לעומת רווח של 43 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד במחצית הראשונה של 2003 נובע בעיקר מחלק המיעוט בשוויץ בהפרשי השער השליליים בשקל מול הפר"ש בגין ההשקעה עקב הייסוסף של הפר"ש בשיעור של 6.73%.

ההפסד מפעולות בלתי רגילות לאחר מס הסתכם במחצית הראשונה של 2003 ב-24 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר ההפסד נובע מחבות המס בגין מימוש השקעה על ידי חברת בת בחו"ל בחברה כלולה.

הרווח מפעולות רגילות לפני מס ביחס להון העצמי נטו^(*) במונחים שנתיים הגיע במחצית הראשונה של 2003 ל-17.0% בהשוואה ל-10.0% בתקופה המקבילה ב-2002.

הרווח מפעולות רגילות לאחר מס ביחס להון העצמי נטו^(*) (תשואה להון נטו) במונחים שנתיים הגיע במחצית הראשונה של 2003 ל-7.1% בהשוואה ל-5.7% בתקופה המקבילה ב-2002.

הרווח הנקי מפעולות רגילות ל-1 ש"ח ערך נקוב של הון מניות הגיע במחצית הראשונה של 2003 ל-0.371 ש"ח בהשוואה ל-0.216 ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002.

^(*) הון עצמי בתוספת זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי השקעות בהון של חברות כלולות. הרווח אינו כולל את הרווח של חברות כלולות.

דוח הדירקטוריון

הרווח הנקי ל-1 ש"ח ערך נקוב של הון מניות הגיע במחצית הראשונה של 2003 ל-0.354 ש"ח בהשוואה ל-0.215 ש"ח בתקופה המקבילה ב-2002.

התשואה להון העצמי במונחים שנתיים (ללא זכויות המיעוט) של:

2002			2003		
רביע ראשון	רביע שני	מחצית	רביע ראשון	רביע שני	מחצית
%					
7.1	2.3	4.7	5.3	10.0	7.7
7.1	2.4	4.7	5.4	10.7	8.0

ההון העצמי עלה מאז סוף 2002 ב-5.5% והסתכם ב-30 ביוני 2003 ב-14,071 מיליון ש"ח לעומת 13,332 מיליון ש"ח בסוף 2002. הגידול בהון העצמי נובע בעיקר מהרווח לתקופה ומהשינויים בהתאמות בגין הצגת ניירות הערך הזמינים למכירה לפי שווי הוגן.

בתיק ניירות הערך (נוסטרו) מוחזקות בעיקר אגרות חוב ממשלתיות המהוות בדרך כלל שימוש למקורות שגויסו. מרבית תיק ניירות הערך מסווג כניירות ערך זמינים למכירה ונכלל במאזן על בסיס שווי הוגן. ההכנסות בדוח רווח והפסד נזקפות על בסיס צבירה, וההפרש בין השווי לפי צבירה (לגבי אגרות חוב ולפי עלות לגבי מניות) לבין השווי ההוגן נרשם ישירות לחשבון ההון.

כתוצאה מעליית שווי השוק של אגרות החוב בעיקר במגזרים הלא צמוד וצמוד מדד נרשמה עליית ערך בסך 248 מיליון ש"ח להון לעומת ירידת ערך בסך 258 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ולירידת ערך בסך 232 מיליון ש"ח בכל שנת 2002 (כל הסכומים הינם נטו לאחר השפעת המס).

סך כל היתרה המצטברת נטו של התאמת ניירות הערך המוחזקות בתיק הזמין למכירה לשווי שוק ליום 30 ביוני 2003 מסתכמת בסך 111 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס).

על פי כללי חישוב הלימות ההון תוספת זו של ההון איננה משפיעה על חישוב הלימות ההון.

יחס הון עצמי למאזן הגיע ב-30 ביוני 2003 ל-5.9% בהשוואה ל-5.4% בסוף שנת 2002.

יחס הון עצמי לרכיבי סיכון הגיע ב-30 ביוני 2003 ל-11.12% לעומת 10.31% בסוף 2002, מזה הון ראשוני כ-7.38% ו-6.83% בהתאמה.

השיפור ביחסי הלימות ההון נובע מהרווחים לתקופה, ומירידה בהיקף של נכסי הסיכון, בעיקר תיק האשראי לציבור וזאת בעקבות הייסוף הריאלי של השקל ביחס למרבית המטבעות וכן כתוצאה מהמצב במשק.

במחצית הראשונה של השנה גויס בקבוצה הון משני (פיקדונות נדחים וכתבי התחייבות נדחים) בהיקף של כ-365 מיליון ש"ח.

הנפקת כתבי התחייבות

בשנת 2003 המשיכה הקבוצה בהנפקת כתבי התחייבות נדחים כדלהלן:

1. הונפקו כתבי התחייבות נדחים בסך 355 מיליון ש"ח, במסגרת התשקיף שפירסמה לאומי חברה למימון בע"מ בחודש מרס 2003.

2. כמו כן גויסו פיקדונות נדחים בסך כ-10 מיליון ש"ח.

מצב האמצעים ההוניים

התפתחות הנכסים וההתחייבויות^(*)

המאזן של קבוצת בנק לאומי הסתכם ב-30 ביוני 2003 ב-240.3 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-246.9 מיליארד ש"ח בסוף 2002, ירידה של 2.7%, ובהשוואה ל-30 ביוני 2002, ירידה של 0.8%.

ערך הנכסים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ הינו כ-98.7 מיליארד ש"ח, כ-41.1% מסך הנכסים. במחצית הראשונה של השנה יוסף השקל ריאלית ביחס לדולר ב-8.5%, ביחס לאירו יוסף השקל ריאלית בשיעור של 0.36% וביחס לסל המטבעות יוסף השקל ריאלית ב-6.4%. השינוי בשערי החליפין תרם לירידה בשיעור של 3.2% בסך כל הנכסים. ירידה זו קוזה חלקית מגידול בפעילות.

פיקדונות הציבור הסתכמו ב-30 ביוני 2003 ב-200.3 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-207.9 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2002, ירידה של 3.6%, ובהשוואה ל-30 ביוני 2002, ירידה של 0.3%.

האשראי לציבור⁽¹⁾ הסתכם ב-30 ביוני 2003 ב-167.3 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-174.2 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2002, ירידה של 3.9%, ובהשוואה ל-30 ביוני 2002, ירידה של 2.9%.

האשראי לממשלות הסתכם ב-30 ביוני 2003 ב-1,147 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,446 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2002, ירידה של 20.7%, ובהשוואה ל-30 ביוני 2002, ירידה של 23.8%.

ניירות ערך⁽¹⁾ הסתכמו ב-30 ביוני 2003 ב-38.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-36.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2002, עלייה של 4.8%, ובהשוואה ל-30 ביוני 2002, עלייה של 2.7%.

⁽¹⁾ בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003 שונה סיווג של אשראי ללקוח מסוים מאשראי לציבור לסעיף ניירות ערך. פרטים נוספים ראה בבאור 11 לדוחות הכספיים.

^(*) השינויים באחוזים חושבו על פי היתרות במיליוני ש"ח.

דוח הדירקטוריון

מצב מאזני ההצמדה

מצב מאזני ההצמדה מוצג בעמודים 48-50 וכולל הן יתרות מאזניות והן עיסקאות חוץ מאזניות.

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה נטו:

ליום 30 ביוני 2003					
מטבע ישראלי			מטבע חוץ		
לא	צמוד	כולל צמוד	פריטים	שאינם	סך הכל
צמוד	למדד	למטבע חוץ	כספיים	סך הכל	
(במיליוני ש"ח)					
נכסים	73,067	61,605	98,710	6,922	240,304
התחייבויות	76,298	54,635	93,495	1,558	225,986
הפרש	(3,231)	6,970	5,215	5,364	14,318
עיסקאות עתידיות, נטו	4,339	(737)	(3,602)	-	-
אופציות, נטו (במונחי נכס בסיס)	357	-	(357)	-	-
ליום 31 בדצמבר 2002					
מטבע ישראלי			מטבע חוץ		
לא	צמוד	כולל צמוד	פריטים	שאינם	סך הכל
צמוד	למדד	למטבע חוץ	כספיים	סך הכל	
(במיליוני ש"ח)					
נכסים	70,620	61,812	108,883	5,634	246,949
התחייבויות	78,011	55,294	99,070	823	233,198
הפרש	(7,391)	6,518	9,813	4,811	13,751
עיסקאות עתידיות, נטו	9,144	(692)	(8,452)	-	-
אופציות, נטו (במונחי נכס בסיס)	517	(4)	(513)	-	-

ב-30 ביוני 2003 הסתכם עודף הנכסים על התחייבויות (כולל עיסקאות עתידיות ואופציות במונחי נכס בסיס) במגזר השקלי הלא צמוד ב-1,465 מיליון ש"ח לעומת עודף נכסים בסך 2,270 מיליון ש"ח בסוף 2002.

עודף הנכסים במגזר הצמוד למדד הסתכם ב-6,233 מיליון ש"ח לעומת 5,822 מיליון ש"ח בסוף 2002.

עודף הנכסים במגזר המט"ח, הכולל את המגזר השקלי צמוד-המט"ח, הסתכם ב-1,256 מיליון ש"ח לעומת עודף של 848 מיליון ש"ח בסוף 2002.

חשיפות הבסיס הבאות לביטוי במצב מאזני ההצמדה תואמות את המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

מצב הנזילות (בבנק)

במחצית הראשונה של 2003 אופיינה המערכת הבנקאית בנזילות גבוהה, בהמשך למגמה שנרשמה בשנים האחרונות.

בסוף יוני 2003, הסתכמו הפקדות המערכת הבנקאית בבנק ישראל (בפיקדונות ובמכרזי ה-SWAP) בכ-37 מיליארד ש"ח, בדומה ליתרה בסוף דצמבר 2002.

מאז הסרת תקרת הנפקות מק"מ, בתחילת 2002, מגביר בנק ישראל מדי חודש את הנפקות המק"מ נטו בכ-1 מיליארד ש"ח, זאת במקביל לצמצום פיקדונות הבנקים בבנק ישראל (פיקדונות ומכרזי ה-SWAP). לסוף יוני 2003 החזיקה המערכת מק"מ בכ-3.3 מיליארד ש"ח, מתוך תיק נוסטרו כולל של ניירות ערך סחירים בבורסה בתל אביב של כלל מערכת הבנקאית, בסך כ-44 מיליארד ש"ח.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק המשיך להיות נזיל. הנזילות הגבוהה נבעה בעיקר מאחוז גבוה של נכסים הניתנים למימוש תוך זמן קצר וממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות גם לתקופות ארוכות.

לבנק תיק ניירות ערך (בשקלים ובמט"ח) נזיל ואיכותי בהיקף של 23.5 מיליארד ש"ח המהווים 11.6% מהמאזן של הבנק. במהלך המחצית הראשונה גדל התיק ב-2.1 מיליארד ש"ח, גידול של 9.9%.

במחצית יוני 2003 פרסם בנק ישראל טיוטה של הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון נזילות. על פי ההוראה, על כל בנק לבנות מודל פנימי לתרחיש רגיל ולמצבים קיצוניים. בבניית המודל יובאו בחשבון מאפייני הבנק, ניסיון העבר ולגבי בנקים גדולים - גם השלכות של אירוע חריג על כלל המערכת. המודל צריך להבטיח בסבירות גבוהה כי בידי הבנק אמצעים נזילים מספיקים לכיסוי צרכי הנזילות בחודש הקרוב. המודל המוצע על ידי בנק ישראל טרם יושם, יחד עם זאת לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו ואחר המדדים המשקפים שינוי בסיכון הנזילות.

גיוס המקורות (בבנק)

במחצית הראשונה של 2003 בלטה מגמה של מעבר מפיקדונות שקליים לשוק ההון. הגורמים העיקריים להעדפת הציבור להשקיע בנכסים סחירים היו השוואת נטל המס על שוק ההון לפיקדונות בבנקים, התשוואות הגבוהות יחסית בשוק האג"ח, והגאות בשוק המניות.

המגזר השקלי הלא צמוד

על רקע העדפת הציבור לנכסים סחירים, ירד במהלך המחצית הראשונה היקף פיקדונות הציבור בשקלים לא צמודים בבנק בכ-2.1 מיליארד ש"ח, ירידה ריאלית של 2.8%. הכספים שנמשכו מהפיקדונות שימשו בין היתר, להשקעות בשוק ההון לרבות בקרנות נאמנות. במהלך המחצית נרשמה בקרנות הנאמנות בכלל המערכת צבירה חיובית של כ-8.4 מיליארד ש"ח, מזה כ-3.0 מיליארד ש"ח בקרנות בניהול לאומי.

המגזר הצמוד למדד

היקף הפיקדונות הצמודים של הציבור הגיע בסוף המחצית הראשונה של שנת 2003 לסך של 38.0 מיליארד ש"ח, ירידה ריאלית בשיעור של כ-1.0%. הירידה נובעת מצבירה שלילית בתוכניות חסכון צמודות מדד, על רקע המיסוי והתחזית לאינפלציה נמוכה.

יתרת האשראי לציבור במגזר הצמוד מדד עלתה במהלך המחצית הראשונה בכ-0.4 מיליארד ש"ח והגיעה לסך של כ-28.2 מיליארד ש"ח.

דוח הדירקטוריון

מגזר המט"ח והצמוד מט"ח

היקף פיקדונות הציבור במט"ח והצמוד למט"ח הגיע בסוף המחצית הראשונה של שנת 2003 לסך של כ-63.4 מיליארד ש"ח, ירידה ריאלית בשיעור של כ-4.4%, בעיקר כתוצאה מהייסוף בשער השקל. במונחי דולר חל גידול בפיקדונות הציבור במט"ח בסך של 631 מיליון דולר, כולל הנפקת כתבי הון נדחים צמודים למט"ח בסך של כ-72 מיליון דולר, לתקופה של 7 שנים בריבית משתנה. גיוס כתבי הון בוצע בין היתר לצורך הרחבת בסיס ההון של הבנק.

החל מחודש אוגוסט 2002, החלה הפחתה הדרגתית של חובת הנזילות המשנית של פיקדונות במטבע חוץ עד לביטולה בחודש מאי 2003. מהלך זה הגדיל את המקורות החופשיים במט"ח, העומדים לרשות הבנק, בהיקף כולל של כ-1.3 מיליארד דולר.

היקף ההלוואות ירד באופן חד בסך של כ-666 מיליון דולר, ירידה של כ-6.2%, לאחר עליה של כ-7.1% בשנת 2002. וזאת על רקע הצמצום בהיקף הפעילות הכלכלית וניצול שער החליפין הנמוך לפרעון הלוואות במט"ח.

על רקע הגידול הניכר ברמת הנזילות במט"ח בבנק, הגדיל הבנק במהלך המחצית הראשונה של השנה את השקעותיו בתיק ניירות ערך זרים בכ-260 מיליון דולר.

במהלך התקופה הושקו על ידי הבנק מספר מוצרים חדשים, חלקם על רקע הרפורמה במס אשר במסגרתה בוטלו תקנות האוצר לעידוד החסכון. להלן הבולטים שבהם:

תוכנית חסכון מדדיות לתקופה קצרה משנתיים, כמו "חסכון צמוד מדד לשנה". עם קיצור התקופה מוצר זה מהווה תחליף גם לפיקדונות ארוכים יותר. תוכנית חסכון צמודה למדד עם הכנסה חודשית לתקופות של 8 ו-15 שנים, וכן חסכון לא צמוד לתקופה של 5 שנים המשלם רנטה חודשית. תוכנית חסכון שקלית ברירת שקל/ מדד לתקופה של 4 שנים. תוכניות חסכון שקליות - "רווח מותנה דולר לשנה" ריבית שקלית של 12% בניכוי שיעור עליית הדולר ו"מדד יורד מענק עולה" ל-3 שנים, ריבית שקלית 43% (מצטבר) בניכוי עליית המדד.

ניהול סיכוני שוק

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הגבלת ההפסדים היכולים לנבוע מחשיפה לשינויים בשווקי הכספים וההון, שיעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה.

מדיניות ניהול סיכוני השוק מגובשת ומבוקרת במסגרת הועדה לניהול סיכוני השוק בראשות מנהל סיכוני השוק ובהשתתפות קצין מכשירים פיננסיים נגזרים, בקר ניהול הסיכונים ובעלי תפקידים בכירים בחטיבות העסקיות, וכן הקשורים לניהול הנכסים וההתחייבויות (ALM).

לצורך זה מתבצעת מדידת סיכונים על פי השיטות המקובלות ומדידת הרגישות של השווי הכלכלי התיאורטי של ההון, של הרווח המדווח לפרמטרים העיקריים (שיעורי הריבית, ושינויים באינפלציה ובשערי החליפין) וכן על ידי הערך בסיכון (VAR) ועל ידי בחינת הנזק לקבוצה בתרחישים שונים.

ה-**VAR** מודד את הנזק המירבי הפוטנציאלי הצפוי (הירידה הצפויה בשווי ההון של הנכסים פחות ההתחייבויות) מהחזקת הפוזיציות במשך תקופה נתונה עתידית ברמת ביטחון נתונה. חישוב ה-**VAR** הוא יומי עבור הבנק וחודשי עבור הקבוצה.

הנזק הצפוי בהסתברויות נמוכות אינו נמדד על ידי ה-**VAR** אלא על ידי ניתוח משמעותי הנזק בתרחישים קיצוניים. גם ניתוח זה מתבצע באופן שוטף בבנק.

בהתאם להוראות בנק ישראל, הסכום הנמדד על ידי ה-**VAR** מתייחס לנזק בהחזקת כל הפוזיציות המאזניות והחוץ מאזניות, מסיכונים בסיסיים, סיכונים ריבית וסיכון מניות ולא רק לפוזיציות של התיקים למסחר. כמו כן נמדדת החשיפה לאופציות גלומות בנוסף לאופציות מפורשות.

המודל המשמש להערכת ההפסדים הנ"ל עדיין משתנה ומתעדכן באופן שוטף על פי מיטב המידע וההערכה המקצועית. שינויים ב-**VAR** על פני זמן מבטאים לכן, בנוסף לשינויים בפוזיציות הבנק או בגורמי הסיכון השונים, גם שינויים מתודולוגיים או שינויים בהנחות המודל.

מטבע הבסיס לחישוב ה-**VAR** הוא שקל צמוד למדד, כפי שנגזר מהתנהגות יומיומית של נכסים צמודי מדד בשוק ההון.

חישובי ה-**VAR**, כפי שמפורטים להלן, נעשו בשיטה פרמטרית, ברמת ביטחון של 99%, ולתקופת החזקת הפוזיציות למשך שבועיים.

אומדן סכום ה-**VAR**:

	30 ביוני 2003	31 בדצמבר 2002
	(במיליוני ש"ח)	
הבנק	158	385
המאוחד	213	507

במחצית הראשונה של שנת 2003 לא חלו שינויים במדיניות הבנק בניהול סיכוני שוק לעומת המתואר בדוח הדירקטוריון לשנת 2002. הקיטון ב-**VAR** נובע בעיקר מירידת הריביות והתנודתיות בהן.

מגזרי פעילות

מגזרי פעילות

הקבוצה פועלת במגזרי פעילות שונים באמצעות הבנק וחברות הבנות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים הפועלים בתחומים שונים כגון ביטוח, נדל"ן, מלונאות, ספנות, אנרגיה, תעשייה ועוד.

מגזרי הפעילות הינם בהתאם למאפיינים שנקבעו על ידי בנק ישראל ואופן המדידה שלהם מפורט בדוח השנתי.

להלן התפתחות הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות לאחר מס:

לשישה חודשים			
שנת	שנסתיימו ב-30 ביוני	2003	
2002	2002		(במיליוני ש"ח)
66	28	(44)	בנקאות עיסקית ובינלאומית
458	205	200	בנקאות קמעונאית
178	78	10	בנקאות מסחרית
220	67	21	בנקאות פרטית רב לאומית
61	48	78	בניה ונדל"ן
116	23	66	משכנתאות – הלוואות לדיור
(6)	(13)	1	פעילות כרטיסי אשראי
(26)	(3)	3	פעילות בשוק ההון
(639)	(130)	166	אחרים
428	303	501	סך הכל

להלן הסבר עיקרי לרווחיות במחצית הראשונה של שנת 2003 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

1. הירידה ברווחיות הבנקאות העסקית והבינלאומית נובעת בעיקר מגידול בהפרשות לחובות מסופקים, וכן מהשפעת הפרשי השער בגין ההשקעות בחו"ל, שאינם נכללים בבסיס חישוב המס ואשר בתקופה הנדונה היו שליליים לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.
2. בבנקאות הקמעונאית לא חל שינוי מהותי ברווחיות מאחר והגידול בהכנסות קוֹזֵז מגידול בהוצאות.
3. הירידה ברווחיות של הבנקאות המסחרית נובעת בעיקר מירידה בהכנסות, וכן מהשפעת הפרשי השער בגין ההשקעות בחו"ל שאינם נכללים בבסיס חישוב המס ואשר בתקופה הנדונה היו שליליים לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד. מאידך היתה ירידה בהפרשה לחובות מסופקים.
4. הירידה ברווחיות הבנקאות הפרטית הרב לאומית נובעת מקיטון בהכנסות, מגידול בהוצאות התפעוליות וכן מהשפעת הפרשי השער בגין ההשקעות בחו"ל שאינם נכללים בבסיס חישוב המס ואשר בתקופה הנדונה היו שליליים לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.
5. הגידול ברווחיות מגזר הבניה והנדל"ן נובע בעיקר מגידול בהכנסות ומקיטון בהפרשות לחובות מסופקים.
6. הגידול ברווחיות המשכנתאות – הלוואות לדיור נובע בעיקר מגידול ברווח המימוני לפני הפרשה לחובות מסופקים שקוֹזֵז חלקית מגידול בהפרשות לחובות מסופקים.

זוח הדירקטוריון

7. הגידול ברווחיות מגזר כרטיסי אשראי נובע משיפור ברווחיות חברת לאומי קארד.

8. הרווחים במגזר "אחרים" לעומת הפסדים בתקופה המקבילה אשתקד נובעים בעיקר מעלייה בשווי השוק של ניירות ערך למסחר ושל מכשירים פיננסיים נגזרים, ירידה בשחיקת עודף הנכסים הכספיים הלא צמודים עקב שיעור האינפלציה נמוך יותר, מהפער בין עליית מדד בגין לבין עליית המדד הידוע וכן מגידול ברווחי חברות כלולות. מאידך הגידול בהוצאות קיזז חלקית גידולים אלה.

לפרוט נוסף ראה – עמודים 52-53.

פעילות חברות מוחזקות עיקריות על פי מגזרי פעילות

חברות מאוחדות בארץ

השקעות הבנק בחברות המאוחדות בארץ מסתכמות ב-30 ביוני 2003 בסך 3,729 מיליון ש"ח, לעומת 3,594 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2002. התרומה לרווח הנקי במחצית הראשונה של שנת 2003 היתה בסך 142 מיליון ש"ח בהשוואה ל-49 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 189.8%. ברביע השני של שנת 2003 הסתכמה התרומה לרווח בסך 92 מיליון ש"ח בהשוואה ל-24 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור 285%.

בקשר לתביעות משפטיות ונושאים אחרים הקשורים לחברות מאוחדות ולבנק ראה באורים א'2, 3, 5 ו-6 לדוחות הכספיים.

חברות מאוחדות בחו"ל

השקעות הבנק בחברות מאוחדות בחו"ל מסתכמות ב-30 ביוני 2003 בסך 3,532 מיליון ש"ח לעומת 3,531 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2002.

הרווח הנומינלי של החברות המאוחדות בחו"ל כפי שדווח על ידיהן הסתכם במחצית הראשונה של 2003 בסך 27.9 מיליון דולר בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

התרומה של החברות המאוחדות בחו"ל לרווח הנקי המותאם בשקלים של הקבוצה במחצית הראשונה של 2003 הסתכמה בהפסד בסך של 144 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 246 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הירידה בתרומה לרווח נובעת מהשפעת הייסוף בשער השקל לעומת הדולר ולעומת הליש"ט. השפעת הפרשי השער מדד היתה בהקטנת הרווח בסך 253 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של 2003 לעומת הגדלת הרווח בסך 125 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסות המימון נטו שנגרמו בבנק וקיזזו חלק מהפרשי שער אלה הסתכמו בכ-147 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של 2003 לעומת הפסד של 74 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בנק לאומי צרפת ס.א.

הבנק ממשיך בשינוי פעילות קבוצת לאומי בצרפת ואירגונה מחדש ופועל להקמת נציגות בצרפת. במסגרת זו, ובהמשך להחלטות הדירקטוריון של בנק לאומי צרפת מיום 16 במאי 2003 להסמיך את המנכ"ל לנהל מגעים עם עובדיו, חתם בנק לאומי צרפת על הסכם עם העובדים לגבי תנאי סיום עבודתם.

בנק לאומי בריטניה

ברביע השני של השנה מכר בנק לאומי בריטניה את כל אחזקותיו בחברת Shore Capital, בה החזיק 19.9%. הרווח הנקי שמומש על ידי לאומי בריטניה היה כ-3.4 מיליון ליש"ט.

פעילות החברות-הבנות בשוק ההון

קרנות נאמנות

שווי נכסי קרנות הנאמנות בנייהול הקבוצה בארץ ב-30 ביוני 2003 היה 19.0 מיליארד ש"ח לעומת 14.8 מיליארד ש"ח בסוף 2002. שווי נכסי קרנות הנאמנות בנייהול הקבוצה לסוף יוני 2003 היווה 33.26% מהיקף הקרנות הנאמנות במערכת. בקבוצה בארץ פועלות שלוש חברות לניהול קרנות נאמנות:

לאומי פיא – ב-30 ביוני 2003 היו בנייהול 41 קרנות נאמנות שהיקף נכסיהן כ-9.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-7.6 מיליארד ש"ח בסוף 2002. חלקה מסך נכסי הענף בסוף יוני 2003 הוא 15.68%. ברביע השני של 2003 הנפיקה פיא קרן חדשה, "פיא שקלים לתאגידים".

פסגות – ב-30 ביוני 2003 ניהלה החברה 37 קרנות נאמנות בהיקף של כ-9.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.6 מיליארד ש"ח בסוף 2002. חלקה של החברה בענף קרנות הנאמנות בישראל לסוף יוני 2003 הוא 16.51%. במהלך הרביע השני של 2003 הנפיקה פסגות קרן חדשה: "פסגות מדדית עד 120".

אופק קרנות נאמנות בע"מ – ב-30 ביוני 2003 ניהלה 10 קרנות נאמנות בהיקף של 612 מיליון ש"ח המהווה כ-1.07% מנכסי הענף.

אופק ניירות ערך והשקעות בע"מ

ביום 13 באוגוסט 2003 החליט דירקטוריון אופק ניירות ערך והשקעות בע"מ על הקמת בית השקעות - רה-ארגון באופק ניירות ערך והשקעות בע"מ ובפסגות מנהלי קרנות נאמנות - לאומי בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של אופק, הכולל שילוב ומיזוג פעילויות שונות, בכפיפות למגבלות החוקיות הקיימות על הפעילויות בהן עוסקות חברות אלו. הדירקטוריון של אופק רשם לפניו כי מתנהלים דיונים בדבר אפשרות מיזוג לפי החלק השמיני של חוק החברות בין פסגות מנהלי קרנות נאמנות - לאומי בע"מ לבין אופק קרנות נאמנות בע"מ, שתיהן חברות בת בבעלות מלאה של החברה.

קופות גמל

קופות הגמל המנוהלות על ידי קבוצת לאומי כוללות שבע קופות גמל לעצמאיים, ארבע קופות לשכירים, ארבע קופות מרכזיות לפיצויים וקופה לתשלום דמי מחלה. בנוסף, מנוהלות קופות גמל של פקידי בל"ל ופקידי בלמ"ש. הקבוצה באמצעות לאומי גמל בע"מ מעניקה שירותים לקופות מפעילות ביניהן: קרן השתלמות עובדי חברת החשמל וקופת הגמל של המהנדסים והאדריכלים.

שווי נכסי הקופות שבניהול הקבוצה הגיע לכ-29.6 מיליארד ש"ח נכון ל-30 ביוני 2003, בהשוואה לכ-28.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2002.

בתקופת ינואר – יוני 2003 התשואות הריאליות של קופות הגמל היו חיוביות למעט סגנון מט"ח וקמ"פ מט"ח שרשמו תשואות שליליות עקב החלשות הדולר מול השקל.

הסדר רה-ארגון/מיזוג בין קופות הגמל לבין לאומי גמל בע"מ

בית המשפט המחוזי בתל-אביב אישר בחודש יולי 2003 הסדר רה-ארגון/מיזוג בקופות הגמל: עצמה, שיאון, צור, יעד ורקיע, לאחר שדחה התנגדות שהוגשה לו לגבי ההסדר האמור.

על פי ההסדר שאושר על יד בית המשפט, שנעשה בהתאם למדיניות אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובאישורו העקרוני יהפכו קופות הגמל הנ"ל מחברות לתוכניות שתנוהלנה על יד לאומי גמל.

המהלך האמור לא יפגע בזכויות העמיתים בקופות הגמל.

בקופות הגמל: רימון, קשת, שגיא, קופה מרכזית לפיצויים וסגנון אושר ההסדר ללא התנגדות, ומהלך הרה-ארגון הסתיים מלבד בקופות קשת ושגיא.

קרנות השתלמות

קה"ל - קרן השתלמות לעובדים בע"מ ("קה"ל") (נמצאת בניהול משותף של הבנק ושל בנק דיסקונט לישראל בע"מ) - שווי נכסי קה"ל ושל קה"ל קרן השתלמות מסלולים הגיע לכ- 8.5 מיליארד ש"ח ב-30 ביוני 2003, בהשוואה לכ- 8.2 מיליארד ש"ח בסוף 2002. מספר המעסיקים המפרישים לקרן הוא כ- 36.6 אלף, ומספר החשבונות בקרן כ- 396 אלף. התשואה הריאלית נטו של קה"ל בתקופה ינואר - יוני של 2003 בכל המסלולים למעט מט"ח היתה חיובית (המסלול המט"חי רשם תשואה שלילית של 8.33%).

השקעות הקבוצה בחברות כלולות מסתכמות ב-30 ביוני 2003 בסך 1,320 מיליון ש"ח לעומת 1,369 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2002.

פעילות חוץ בנקאית של חברות כלולות

התרומה לרווח הנקי במחצית הראשונה של שנת 2003 הסתכמה ב-75 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברביע השני של השנה היתה התרומה בסך 39 מיליון ש"ח לעומת 18 בתקופה המקבילה אשתקד.

קבוצת אפריקה ישראל להשקעות

המאזן המאוחד הסתכם ליום 30 ביוני 2003 בכ- 6.1 מיליארד ש"ח.

ההון העצמי ל-30 ביוני 2003 הסתכם בסך 1,122 מיליון ש"ח לעומת 1,201 מיליון ש"ח בסוף 2002. הרווח הנקי במחצית הראשונה של 2003 הסתכם בסך של כ-88 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. התשואה נטו על ההון, במונחים שנתיים, הגיעה ל-16.0% לעומת 17.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

קבוצת מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים

הקבוצה הינה בעלת היקף מאזן של כ-40.0 מיליארד ש"ח, מזה כ-32.8 מיליארד ש"ח עתודות ביטוח חיים וכ-3.2 מיליארד ש"ח עתודות ביטוח כללי. ההון העצמי ליום 30 ביוני 2003 הסתכם בכ-2,196 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי של הקבוצה הגיע במחצית הראשונה של 2003 ל-193 מיליון ש"ח לעומת כ-50 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. התשואה נטו להון, במונחים שנתיים, הגיעה ל-20.1% לעומת 5.3% בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח מביטוח חיים הסתכם בכ-298 מיליון ש"ח, לעומת רווח של כ-121 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עלייה של 146.3%.

הרווח מביטוח כללי הסתכם בכ-63 מיליון ש"ח, לעומת כ-19 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 234.8%.

בקשר עם התביעות התלויות בקבוצת מגדל ואחרים - ראה פרטים בבאור 7 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון

החברה לישראל בע"מ

החברה לישראל בע"מ, הנשלטת על ידי קבוצת עופר, הינה חברת החזקות אשר עיקר החזקותיה הינן בתחומי כימיקלים, (החזקה ב-53% במניות כימיקלים לישראל בע"מ), ספנות (החזקה של כ-49% בצים חברת השיט הישראלית בע"מ), אנרגיה (החזקה של כ-26% בבתי זיקוק לנפט בע"מ) והחזקות נוספות.

המאזן המאוחד של החברה לישראל הסתכם ליום 30 ביוני 2003 בכ-14.8 מיליארד ש"ח לעומת סך של 16.5 מיליארד ש"ח בסוף 2002.

ההון העצמי ל-30 ביוני 2003 הסתכם בכ-1,989 מיליון ש"ח לעומת כ-2,019 מיליון ש"ח בסוף 2002.

הרווח הנקי במחצית הראשונה של 2003 הסתכם בכ-159 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך כ-67 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בקשר עם התביעות התלויות בקבוצת החברה לישראל - ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 31 באוגוסט 2003 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוח הכספי המאוחד - הבלתי מבוקר של הקבוצה ליום 30 ביוני 2003 ולתקופות שנסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון קיים במחצית הראשונה של 2003 - 14 ישיבות מליאה ו-31 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

גליה מאור
מנהל כללי ראשי

איתן רף
יו"ר הדירקטוריון

31 באוגוסט 2003

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
נתונים עיקריים בקבוצת בל"ל

שנת	מחצית ראשונה	מחצית ראשונה	
2002	2002	2003	
הכנסות, הוצאות ורווח (במיליוני ש"ח):			
5,156	2,289	3,023	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1,934	693	889	הפרשה לחובות מסופקים
2,936	1,513	1,607	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
5,326	2,518	2,727	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
340	16	60	מזה: עלויות הפרשה מרצון
832	591	1,014	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
266	249	579	הפרשה למסים
419	305	525	רווח נקי מפעולות רגילות
9	(2)	(24)	רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
428	303	501	רווח נקי לתקופה
0.297	0.216	0.371	רווח נקי מפעולות רגילות ל-1 ש"ח ע.ג. הון מניות (בש"ח)
0.303	0.215	0.354	רווח נקי ל-1 ש"ח ע.ג. הון מניות (בש"ח)
נכסים והתחייבויות לסוף התקופה (במיליוני ש"ח):			
246,949	242,334	240,304	סך כל הנכסים (סך כל המאזן)
174,180	172,290	167,311	אשראי לציבור
36,652	37,402	38,429	ניירות ערך
207,888	200,861	200,326	פיקדונות הציבור
13,332	13,208	14,071	הון עצמי
יחסים פיננסיים עיקריים במונחים שנתיים (ב-%):			
70.5	71.1	69.6	אשראי לציבור לסך המאזן
14.8	15.4	16.0	ניירות ערך לסך המאזן
84.2	82.9	83.4	פיקדונות הציבור לסך המאזן
5.4	5.5	5.9	הון עצמי (לא כולל זכויות בעלי מניות חיצוניים) למאזן
10.3	10.3	11.1	ההון הכולל לרכיבי סיכון (א) (ב)
6.8	6.9	7.4	הון ראשוני לרכיבי סיכון (א)
3.3	4.7	7.7	רווח נקי להון עצמי (לא כולל זכויות בעלי מניות חיצוניים)
3.2	4.7	8.0	רווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי (לא כולל זכויות בעלי מניות חיצוניים)
32.0	42.1	57.1	שיעור הפרשה למס
1.11	0.81	1.07	הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור
37.5	30.3	29.4	הפרשה לחובות מסופקים לרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
2.1	1.9	2.5	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים לסך המאזן
3.28	3.16	3.89	סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים (ג)
2.16	2.09	2.28	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים
1.79	1.69	1.66	מירווח פיננסי כולל הכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים
61.6	65.8	57.6	ההוצאות התפעוליות (ללא הוצאות הפרשה מרצון) מסך כל ההכנסות (ג)
58.9	60.5	60.3	ההכנסות התפעוליות והאחרות להוצאות התפעוליות והאחרות (ללא פרישה מרצון)
36.3	39.8	34.7	ההכנסות התפעוליות והאחרות מסך כל ההכנסות (ג)

(א) חישוב היחס לפי הוראות בנק ישראל.

(ב) הון עצמי - בתוספת זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי השקעות בהון של חברות כלולות והתאמות שונות.

(ג) סך כל ההכנסות - רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בתוספת הכנסות תפעוליות ואחרות.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני						
2002			2003			
שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים	הכנסות (הוצאות)	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה) ללא השפעת כולל השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות)	יתרה	
גידור (באחוזים)	מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) (במיליוני ש"ח)	נגזרים (באחוזים)	מימון (ב) (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) (במיליוני ש"ח)	
מטבע ישראלי לא צמוד						
(7.63)	(1,286)	65,273	16.06	2,598	68,510	נכסים (ג) (ד)
	(470)	10,998		369	9,694	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
(8.89)	(1,756)	76,271	16.07	2,967	78,204	סך כל הנכסים
10.40	1,974	72,950	(12.58)	(2,231)	74,198	התחייבויות (ד)
	-	-		(57)	3,562	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
10.40	1,974	72,950	(12.30)	(2,288)	77,760	סך כל ההתחייבויות
1.51	2.77		3.77	3.48		פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד						
2.16	328	61,199	9.23	1,396	62,577	נכסים (ג) (ד)
	4	(882)		7	285	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
2.22	332	60,317	9.23	1,403	62,862	סך כל הנכסים
(1.46)	(188)	51,692	(8.43)	(1,070)	52,358	התחייבויות (ד)
	-	-		(24)	829	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
(1.46)	(188)	51,692	(8.49)	(1,094)	53,187	סך כל ההתחייבויות
0.76	0.70		0.74	0.80		פער הריבית
מטבע חוץ : פעילות מקומית						
(לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח)						
3.96	729	74,737	(20.80)	(3,799)	67,083	נכסים (ג) (ד)
	-	-		109	7,473	השפעת נגזרים מגדרים
	661	(10,116)		1,192	49,502	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
8.88	1,390	64,621	(7.82)	(2,498)	124,058	סך כל הנכסים
(7.35)	(1,159)	64,797	19.84	3,337	62,039	התחייבויות (ד)
	-	-		(62)	7,267	השפעת נגזרים מגדרים
	-	-		(558)	54,545	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
(7.35)	(1,159)	64,797	8.49	2,717	123,851	סך כל ההתחייבויות
1.53	(3.39)		0.67	(0.96)		פער הריבית
מטבע חוץ : פעילות חו"ל,						
שלוחות שהן זרוע ארוכה						
4.90	389	32,310	(20.23)	(1,820)	33,134	נכסים (ג) (ד)
	-	-		5	88	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
4.90	389	32,310	(20.13)	(1,815)	33,222	סך כל הנכסים
(0.85)	(68)	32,248	21.68	1,826	30,803	התחייבויות (ד)
	-	-		5	157	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
(0.85)	(68)	32,248	21.64	1,831	30,960	סך כל ההתחייבויות
4.05	4.05		1.51	1.45		פער הריבית

הערות ראה עמוד 29 להלן.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני							
2002			2003				
שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים	הכנסות (הוצאות)	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה) ללא השפעת כולל השפעת נגזרים		הכנסות (הוצאות)	יתרה	
גידור (באחוזים)	מימון (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	נגזרים (באחוזים)	נגזרים (באחוזים)	מימון (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	
	0.28	160	233,519	(2.78)	(1,625)	231,304	סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)
		-	-		109	7,473	השפעת נגזרים מגדרים
		195	-		1,573	59,569	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
0.61		355	233,519	0.08	57	298,346	סך כל הנכסים
	1.01	559	221,687	3.35	1,862	219,398	סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)
		-	-		(62)	7,267	השפעת נגזרים מגדרים
		-	-		(634)	59,093	השפעת נגזרים משובצים ו-ALM (ה)
1.01		559	221,687	1.62	1,166	285,758	סך כל ההתחייבויות
1.62	1.29			1.70	0.57		פער הריבית
		-				28	בגין אופציות
							בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו) (ט)
		13				1	עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (ז)
		87 (יא)				210	הוצאות מימון אחרות
		(39)				140	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
		975				1,602	הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
		(328)				(519)	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
		647				1,083	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)
		233,519				231,304	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (ח)
		2,238				3,368	נכסים כספיים אחרים (ד)
		3,261				2,962	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
		(1,037)				(1,109)	סך כל הנכסים הכספיים
		237,981				236,525	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)
		221,687				219,398	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (ח)
		2,498				2,602	התחייבויות כספיות אחרות (ד)
		5,902				5,817	סך כל ההתחייבויות הכספיות
		230,087				227,817	סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
		7,894				8,708	נכסים לא כספיים
		6,971				5,701	התחייבויות לא כספיות
		1,631				843	סך כל האמצעים ההוניים
		13,234				13,566	

הערות ראה עמוד 29 להלן.

הערות:

- (א) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (ג) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב בסך (101) מיליוני ש"ח במגזר מטבע ישראלי הצמוד למדד (101) מיליוני ש"ח לשלושה חודשים), (38) מיליוני ש"ח במגזר מטבע ישראלי לא צמוד (90 מיליוני ש"ח לשלושה חודשים), ו-95 מיליוני ש"ח במטבע חוץ כולל מטבע ישראלי צמוד מטבע חוץ (96 מיליוני ש"ח לשלושה חודשים).
- (ד) למעט מכשירים נגזרים.
- (ה) נגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- (ו) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב בסך (44) מיליוני ש"ח במגזרים השונים, (84) מיליוני ש"ח לשלושה חודשים).
- (ז) לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- (ח) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- (ט) נתוני השוואה מתייחסים לעסקאות תיווך באחריות.
- (י) לאור יישום הוראות המפקח על הבנקים החל מ-1 בינואר 2003 כמפורט בבאור 9 לדוחות הכספיים, הנתונים ל-2003 אינם ברי השוואה לנתוני 2002.
- (יא) סווג מחדש.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך) מטבע חוץ: נומינלי ב-\$ ארה"ב

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 ביוני						
2002			2003			
שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים	הכנסות (הוצאות)	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה) ללא השפעת כולל השפעת נגזרים		הכנסות (הוצאות)	יתרה
גידור (באחוזים)	מימון (במיליוני \$)	ממוצעת (ב) (במיליוני \$)	נגזרים	נגזרים (באחוזים)	מימון (ב) (במיליוני \$)	ממוצעת (ב) (במיליוני \$)
מטבע חוץ: פעילות מקומית (לרבות מטבע ישראלי צמוד)						
מטבע חוץ						
3.13	117	15,159		2.75	102	14,986
	-	-			16	1,668
	27	(2,051)			(71)	11,062
4.48	144	13,108	0.68		47	27,716
(2.01)	(65)	13,118		(1.34)	(46)	13,846
	-	-			(6)	1,622
	-	-			-	12,183
(2.01)	(65)	13,118	(0.76)		(52)	27,651
2.47	1.12		(0.08)	1.41		
מטבע חוץ: פעילות חו"ל, שלוחות שהן זרוע ארוכה						
4.44	73	6,673		3.29	58	7,168
	-	-			-	19
4.44	73	6,673	3.28		58	7,187
(2.30)	(38)	6,660		(1.67)	(28)	6,664
	-	-			1	34
(2.30)	(38)	6,660	(1.58)		(27)	6,698
2.14	2.14		1.70	1.62		
סך הכל						
3.53	190	21,832		2.93	160	22,154
	-	-			16	1,668
	27	(2,051)			(71)	11,081
4.46	217	19,781	1.21		105	34,903
(2.11)	(103)	19,778		(1.45)	(74)	20,510
	-	-			(6)	1,622
	-	-			1	12,217
(2.11)	(103)	19,778	(0.92)		(79)	34,349
2.35	1.42		0.29	1.48		

- (א) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות בבנק ובחברות מאוחדות בארץ, ותחילת הרבעונים בחברות מאוחדות בחו"ל, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (ג) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב בסך 20 מיליון דולר ארה"ב.
- (ד) למעט מכשירים נגזרים.
- (ה) נגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שלגביהם ניתן ליחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.
- (ו) לאור יישום הוראות המפקח על הבנקים החל מ-1 בינואר 2003 כמפורט באזור 9 לדוחות הכספיים, הנתונים לשלושה חודשים של 2003 אינם ברי השוואה לתקופה המקבילה ב-2002.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשישה חודשים שנתיים ביום 30 ביוני						
2002			2003			
שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים		הכנסות (הוצאות)	שיעור הכנסה (הוצאה) ללא השפעת כולל השפעת נגזרים		הכנסות (הוצאות)	יתרה
גידור (באחוזים)	גידור (באחוזים)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	נגזרים (באחוזים)	מימון (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)
מטבע ישראלי לא צמוד						
	(5.27)	(1,792)	66,971	11.48	3,804	68,135
		(662)	10,259		516	10,250
	(6.25)	(2,454)	77,230	11.33	4,320	78,385
	8.24	3,147	74,745	(8.26)	(3,002)	74,171
		-	-		(38)	3,453
	8.24	3,147	74,745	(7.99)	(3,040)	77,624
	1.99	2.97		3.34	3.22	
פער הריבית						
מטבע ישראלי צמוד למדד						
	2.71	821	61,003	6.45	1,977	62,247
		12	(846)		12	299
	2.79	833	60,157	6.46	1,989	62,546
	(1.95)	(494)	50,740	(5.47)	(1,421)	52,607
		-	-		(37)	876
	(1.95)	(494)	50,740	(5.53)	(1,458)	53,483
	0.84	0.76		0.93	0.98	
פער הריבית						
מטבע חוץ : פעילות מקומית (לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח)						
	9.94	3,505	72,260	(11.09)	(3,934)	68,926
		-	-		491	7,518
		361	(9,413)		1,132	48,733
	12.68	3,866	62,847	(3.66)	(2,311)	125,177
	(10.83)	(3,343)	63,374	10.56	3,412	62,866
		-	-		(397)	7,314
		-	-		(221)	54,652
	(10.83)	(3,343)	63,374	4.43	2,794	124,832
	1.85	(0.89)		0.77	(0.53)	
פער הריבית						
מטבע חוץ : פעילות חו"ל, שלוחות שהן זרוע ארוכה						
	10.77	1,672	31,862	(12.28)	(2,118)	33,389
		-	-		9	112
	10.77	1,672	31,862	(12.19)	(2,109)	33,501
	(7.76)	(1,202)	31,564	13.85	2,263	31,501
		1	-		(3)	184
	(7.76)	(1,201)	31,564	13.76	2,260	31,685
	3.01	3.01		1.57	1.57	
פער הריבית						

הערות ראה עמוד 29 לעיל.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשישה חודשים שנתיים ביום 30 ביוני						
2002			2003			
שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים	הכנסות (הוצאות)	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה) ללא השפעת כולל השפעת נגזרים		הכנסות (הוצאות)	יתרה
גידור (באחוזים)	מימון (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	נגזרים (באחוזים)	נגזרים (באחוזים)	מימון (ב) מימון (במיליוני ש"ח)	ממוצעת (ב) מימון (במיליוני ש"ח)
						סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)
3.66	4,206	232,096		(0.23)	(271)	232,697
	-	-			491	7,518
	(289)	-			1,669	59,394
3.41	3,917	232,096	1.27		1,889	299,609
						סך כל הנכסים
						סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)
(1.72)	(1,892)	220,423		1.13	1,252	221,145
	-	-			(397)	7,314
	1	-			(299)	59,165
(1.72)	(1,891)	220,423	0.39		556	287,624
1.69	1.94		1.66	0.90		
						פער הריבית
					(2)	בגין אופציות
						בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו) (ט)
	37				3	עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (ז)
	341 (יא)				404	הוצאות מימון אחרות
	(115)				173	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
	2,289				3,023	הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
	(693)				(889)	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
	1,596				2,134	
		232,096				232,697
		2,172				3,200
		3,300				3,361
		(1,041)				(1,104)
		236,527				238,154
		220,423				221,145
		2,273				2,680
		5,934				5,714
		228,630				229,539
		7,897				8,615
		6,896				5,667
		1,595				833
		13,198				13,449

הערות ראה עמוד 29 לעיל.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך) מטבע חוץ: נומינלי ב-\$ ארה"ב

לשישה חודשים שנתיים ביום 30 ביוני						
2002			2003			
שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים	הכנסות (הוצאות)	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה) ללא השפעת כולל השפעת נגזרים		הכנסות (הוצאות)	יתרה
גידור (באחוזים)	מימון (במיליוני \$)	ממוצעת (ב) (במיליוני \$)	נגזרים	נגזרים (באחוזים)	מימון (ב) (במיליוני \$)	ממוצעת (ב) (במיליוני \$)
מטבע חוץ: פעילות מקומית (לרבות מטבע ישראלי צמוד מטבע חוץ)						
3.13	231	14,888		3.69	274	14,959
	-	-			97	1,630
	3	(1,938)			(3)	10,580
3.65	234	12,950	2.72		368	27,169
(1.98)	(128)	13,038		(2.42)	(164)	13,626
	-	-			(76)	1,586
	-	-			1	11,856
(1.98)	(128)	13,038	(1.77)		(239)	27,068
1.67	1.15		0.95	1.27		
פער הריבית						
מטבע חוץ: פעילות חו"ל, שלוחות שהן זרוע ארוכה						
4.24	140	6,687		3.39	120	7,152
	-	-			1	24
4.24	140	6,687	3.40		121	7,176
(2.26)	(74)	6,624		(1.71)	(57)	6,747
	1	-			(1)	39
(2.24)	(73)	6,624	(1.72)		(58)	6,786
2.00	1.98		1.68	1.68		
פער הריבית						
סך הכל						
3.47	371	21,575		3.59	394	22,111
	-	-			97	1,630
	3	(1,938)			(2)	10,604
3.85	374	19,637	2.86		489	34,345
(2.07)	(202)	19,662		(2.18)	(221)	20,373
	-	-			(76)	1,586
	1	-			-	11,895
(2.07)	(201)	19,662	(1.76)		(297)	33,854
1.78	1.40		1.10	1.41		

- (א) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות בבנק ובחברות מאוחדות בארץ, ותחילת הרבעונים בחברות מאוחדות בחו"ל, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (ג) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב בסך 20 מיליון דולר ארה"ב.
- (ד) למעט מכשירים נגזרים.
- (ה) נגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שלגביהם ניתן ליחס הכנסה (הוצאה) למגזרי הצמדה.
- (ו) לאור יישום הוראות המפקח על הבנקים החל מ-1 בינואר 2003 כמפורט באזור 9 לדוחות הכספיים, הנתונים לששה חודשים של 2003 אינם ברי השוואה לתקופה המקבילה אשתקד ב-2002.

א.נ.,

הנדון: סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים לתקופות שנסתיימו ביום 30 ביוני 2003

לבקשתכם סקרנו את תמצית מאזן הביניים המאוחד של בנק לאומי לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 ביוני 2003 ואת תמצית דוחות הביניים המאוחדים על הרווח וההפסד ודוחות הביניים על השינויים בהון העצמי לתקופות של שישה חודשים ושלושה חודשים שנסתיימו באותו תאריך.

סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים, שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל וכוללת בין היתר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת הפרוטוקולים של האסיפות הכלליות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו ועריכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים בבנק.

הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת דוחות כספיים ביניים של החברות המאוחדות בחו"ל, אשר נכסיהן מהווים כ-14% מסך כל הנכסים הכלולים בתמצית מאזן הביניים המאוחד ליום 30 ביוני 2003, ורווחיהן מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים מהווים כ-8% וכ-5% מכלל הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכלולים בתמצית דוחות הרווח וההפסד המאוחד לתקופות של שישה חודשים ושלושה חודשים שנסתיימו באותו תאריך בהתאמה.

מאחר שהסקירה שנערכה מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה לפי תקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחוויים דעה על דוחות הביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לרבות עיון בדוחות רואי חשבון אחרים, כאמור לעיל, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בדוחות הביניים התמציתיים האמורים, כדי שיוכלו להיחשב כדוחות כספיים ביניים שהוכנו לפי כללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 3 לדוחות הכספיים בקשר לתביעה נגד הבנק וחברה מאוחדת, לאמור בבאור 4 בקשר לתביעה נגד הבנק, לאמור בבאור 5 בקשר לאי ודאויות הקשורות בחברה מאוחדת, לאמור בבאור 6. א. ב. בקשר לאי ודאויות הנובעות מתביעות נגד הבנק וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ולאמור בבאורים 7. ב. ו-8 בדבר אי ודאויות הקשורות בחברות כלולות. הבנק אינו יכול להעריך מה תהיינה השלכות על הבנק, אם בכלל, על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו של העניינים הנ"ל ואם תהיינה מהותיות, אם לאו.

סומך חייקין
רואי חשבון

ליבושיץ קסירר
רואי חשבון

31 באוגוסט 2003

דוחות כספיים

תמצית מאזן מאוחד ליום 30 ביוני 2003 מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

2002 31 בדצמבר	2002 30 ביוני	2003 30 ביוני	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(במיליוני ש"ח)
			נכסים
24,106	20,545	22,802	מזומנים ופיקדונות בבנקים
36,652	37,402	38,429	ניירות ערך
174,180	172,290	167,311	אשראי לציבור
1,446	1,505	1,147	אשראי לממשלות
1,369	1,420	1,320	השקעות בחברות כלולות
2,588	2,516	2,598	בניינים וציוד
6,608	6,656	6,697	נכסים אחרים
246,949	242,334	240,304	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
207,888	200,861	200,326	פיקדונות הציבור
3,723	5,249	3,317	פיקדונות מבנקים
2,974	3,316	2,980	פיקדונות מממשלות
10,369	10,704	10,514	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
8,244	8,498	8,849	התחייבויות אחרות
233,198	228,628	225,986	סך כל ההתחייבויות
419	498	247	זכויות בעלי מניות חיצוניים
13,332	13,208	14,071	הון עצמי
246,949	242,334	240,304	סך כל ההתחייבויות וההון

ז. נהרי
משנה למנהל הכללי
ראש החטיבה לכספים

ג. מאור
מנהל כללי ראשי

א. רף
יו"ר הדירקטוריון

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 31 באוגוסט 2003

דוחות כספיים

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופות שנתיימו ביום 30 ביוני 2003 מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשנה שנתיימה	לשישה חודשים שנתיימו	לשלושה חודשים שנתיימו	לשלושה חודשים שנתיימו	לשלושה חודשים שנתיימו	
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 ביוני	ביום 30 ביוני	ביום 30 ביוני	ביום 30 ביוני	
2002	2002	2003	2002	2003	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(במיליוני ש"ח)
5,156	2,289 (א)	3,023	975 (א)	1,602	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1,934	693	889	328	519	הפרשה לחובות מסופקים
3,222	1,596	2,134	647	1,083	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות					
2,466	1,246	1,239	615	629	עמלות תפעוליות
(7)	12 (א)	19	3 (א)	4	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
477	255	349	123	249	הכנסות אחרות
2,936	1,513	1,607	741	882	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות					
3,524	1,575	1,672	758	752	משכורות והוצאות נלוות
1,003	470	523	240	267	אחזקה ופחת בניינים וציוד
799	473	532	240	276	הוצאות אחרות
5,326	2,518	2,727	1,238	1,295	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
832	591	1,014	150	670	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
266	249	579	62	377	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
566	342	435	88	293	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
(33)	6	75	18	39	חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת המס
(114)	(43)	15	(29)	16	חלקם של בעלי מניות חיצוניים (ברווחים) בהפסדים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות
419	305	525	77	348	רווח נקי מפעולות רגילות
9	(2)	(24)	(1)	(21)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
428	303	501	76	327	רווח נקי לתקופה
(בש"ח)					
רווח ל-1 ש"ח ערך נקוב נומינלי של הון מניות					
0.297	0.216	0.371	0.054	0.246	רווח נקי מפעולות רגילות
0.006	(0.001)	(0.017)	(0.001)	(0.015)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
0.303	0.215	0.354	0.053	0.231	סך הכל
(באלפי ש"ח)					
1,414,233	1,414,233	1,414,233	1,414,233	1,414,233	הערך הנקוב של הון המניות הנומינלי המשוקלל לצורך החישוב הנ"ל

(א) סווג מחדש.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

תמצית דוח מאוחד על השינויים בהון העצמי לתקופות שנסתיימו ביום 30 ביוני 2003 מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני					
2002			2003		
(בלתי מבוקר)					
סך כל	הון	סך כל	הון	סך כל	הון
ההון העצמי	וקרנות הון	ההון העצמי	וקרנות הון	ההון העצמי	וקרנות הון
(במיליוני ש"ח)					
13,233	6,123	7,110	13,565	6,455	7,110
76	76	-	327	327	-
(209)	(209)	-	328	328	-
101	101	-	(146)	(146)	-
7	7	-	(3)	(3)	-
13,208	(א) 6,098	7,110	14,071	(א) 6,961	7,110
יתרה לתחילת התקופה					
רווח נקי לתקופה					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה					
לפי שווי הוגן					
השפעת המס המתייחס					
התאמות מתרגום בגין חברות כלולות					
יתרה לסוף התקופה					

לשישה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני					
2002			2003		
(בלתי מבוקר)					
סך כל	הון	סך כל	הון	סך כל	הון
ההון העצמי	וקרנות הון	ההון העצמי	וקרנות הון	ההון העצמי	וקרנות הון
(במיליוני ש"ח)					
13,154	6,044	7,110	13,332	6,222	7,110
303	303	-	501	501	-
(474)	(474)	-	451	451	-
216	216	-	(203)	(203)	-
9	9	-	(10)	(10)	-
13,208	(א) 6,098	7,110	14,071	(א) 6,961	7,110
יתרה לתחילת התקופה					
רווח נקי לתקופה					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה					
לפי שווי הוגן					
השפעת המס המתייחס					
התאמות מתרגום בגין חברות כלולות					
יתרה לסוף התקופה					

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2002 (מבוקר)					
סך כל	הון	סך כל	הון	סך כל	הון
ההון העצמי	וקרנות הון	ההון העצמי	וקרנות הון	ההון העצמי	וקרנות הון
(במיליוני ש"ח)					
13,154	6,044	7,110	13,332	6,222	7,110
428	428	-	428	428	-
(428)	(428)	-	(428)	(428)	-
196	196	-	196	196	-
14	14	-	14	14	-
(32)	(32)	-	(32)	(32)	-
13,332	(א) 6,222	7,110	13,332	(א) 6,222	7,110
יתרה ליום 1 בינואר 2002					
רווח נקי בשנת החשבון					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן					
השפעת המס המתייחס					
התאמות מתרגום בגין חברות כלולות					
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2002					

(א) העודפים לסוף התקופה כוללים:

1. התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות אוטונומיות בחו"ל בסך (384) מיליוני ש"ח (ליום 30 ביוני 2002 בסך (379) מיליוני ש"ח וליום 31 בדצמבר 2002 בסך (374) מיליוני ש"ח).
2. התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, בניכוי המס המתייחס, בסך 111 מיליוני ש"ח (ליום 30 ביוני 2002 בסך (163) מיליוני ש"ח וליום 31 בדצמבר 2002 בסך (137) מיליוני ש"ח).

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

1. הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2003 ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך, נערכו בעקבות על פי כללי החשבונאות שהוחלו בדוחות המבוקרים לשנת 2002, למעט הנושאים המפורטים בבאור 9 להלן.
2. א. קיימות תביעות תלויות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות של צדדים שלישיים, בעיקר תביעות של לקוחות, בין היתר בטענות של חיובי ריבית בשיעורים שלא כדין ו/או שלא לפי המוסכס, התניית שירות בשירות, בעיקר בנוגע לרכישת תוכניות חיסכון, חיוב וזיכוי חשבונות שלא במועד, אופן חישובי ריבית וימי ערך, אי ביצוע הוראות רכישה ומכירה של ניירות ערך עבור לקוחות וכן תביעות בתחום יחסי עבודה.
כמו כן, תלויות כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות בקשות להגשת תביעות ייצוגיות בנושאים שונים הקשורים בעיקר ליחסי בנק לקוח, שסכומה של אף אחת מהן אינו מהותי או שאינן מהותיות או שהסכום שנטען על ידי התובע מגיש הבקשה לתביעה הייצוגית שהינו כשלעצמו מהותי, לדעת הבנק הינו חסר בסיס. בעבר נהג הבנק לפרט בבאורים לדוחות הכספיים גם תביעות מעין אלה.
לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הבקשות להגשת תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לגבי תביעות אשר לדעת הבנק והחברות הבנות לא תידחנה או תתבטלנה, וזאת למרות שהתביעות הנ"ל מוכחות על ידיהן.
- ב. הבנק התחייב לשפות את נושאי המשרה בבנק שאינם דירקטורים בבנק (להלן: "נושאי המשרה הנ"ל"), וזאת עקב מילוי תפקידם בבנק ובחברות בנות ואחרות מטעם הבנק וכן בגין רשימה של אירועים כמקובל במערכת הבנקאות בישראל, הכוללים בין היתר את הפעילות הבנקאית השגרתית של הבנק, הצעת ניירות ערך לציבור על פי תשקיף ודיווחים לציבור ולרשויות הפיקוח. תקרת השיפוי לכל נושאי המשרה בבנק במצטבר, לרבות שיפוי דומה שינתן, אם ינתן, לדירקטורים בבנק, ולרבות השיפוי שהוענק לנושאי משרה בבנק לאומי צרפת, הינה רבע מההון העצמי של הבנק. ההתחייבות לשיפוי תחול רק לאחר שמוצו זכויות נושאי המשרה הנ"ל כלפי צד ג' (כגון מבטח), נוסח השיפוי הינו על פי הקבוע בחוק החברות. עוד התחייב הבנק לשפות את היועצת המשפטית לדירקטוריון הבנק, בגין מתן שרותים משפטיים לדירקטוריון, לבנק ולדירקטורים כיועצת משפטית לדירקטוריון בנוסח דומה.
במקביל החל הבנק בצעדים לקראת מתן שיפוי גם לדירקטורים של הבנק באותם תנאים והגבלות כפי שניתנו לנושאי המשרה. כחלק מאותם צעדים נעשתה פניה לועדת המניות של הבנק אשר פנתה להתייעצות עם משרד האוצר, בנק ישראל ומשרד המשפטים. יו"ר הועדה שלח לבנק את עמדת משרד האוצר לפיה ראוי לצמצם את השיפוי לדירקטורים הן בהיקפו והן בתחולתו וכי לדעת משרד האוצר קיים ספק בדבר תוקפו המשפטי של השיפוי מראש בצורתו הנכחית.
- ג. הבנק העניק פטור לנושאי המשרה בבנק, שאינם דירקטורים בבנק, מאחריות בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה הנ"ל כלפי הבנק. הבנק העניק פטור דומה ליועצת המשפטית לדירקטוריון בקשר למתן השירותים המשפטיים הנזכרים בסעיף ב' לעיל.
3. בחודש ספטמבר 1997 הגישה חברה זרה הנמצאת בהליכי פירוק תביעה נגד הבנק וחברה מאוחדת שלו ועובדים מסוימים שלהם בסכום של כ-153 מיליון ש"ח למועד הגשתה בגין העברת 43.4 מיליון דולר על ידי החברה הזרה לחשבון בבנק שהתנהל על שם מנהל החברה הזרה. מפרק החברה טוען, בין היתר, שהנתבעים פעלו באופן שאפשרו למנהל החברה הזרה לגזול ממנה את הסכום הנ"ל.

דוחות כספיים

הבנק, החברה המאוחדת ויתר הנתבעים דוחים מכל וכל את טענות התובע וטוענים כי פעלו כדין וכנדרש. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, על פי הידוע להם ולבנק בשלב זה, לנתבעים טענות הגנה טובות נגד התביעה. בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה ולא נעשתה הפרשה בגינה.

4. ביום 19 ביוני 2002 הגישה עיריית רמלה בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק, מרכז סליקה בנקאי בע"מ ובנקים נוספים. המבקשת טוענת כי הבנקים הנתבעים עשו הסדר כובל בקשר לעמלה הנגבית על ידיהם מלקוחותיהם, המקבלים שירותי סליקת הוראות קבע וכי עקב הסדרים כובלים שהנתבעים צד להם, המבקשת - וכל ציבור הנזקקים לשירותי סליקת הוראות קבע - משלמים בגין שירותי סליקת הוראות קבע סכומים בלתי הוגנים ובלתי סבירים. סכום התביעה הייצוגית הנטען הוא 967.5 מיליוני ש"ח.

לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי התביעה והבקשה לאישור. לא בוצעה הפרשה.

5. בנק לאומי למשכנתאות בע"מ

כנגד בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן - "בלמ"ש") תלויים ועומדים הליכים כדלקמן:

א. תביעה ייצוגית, שההליכים בה מעוכבים בשל הליכי ערעור, בקשר עם גבית עמלות ביטוח חיים וביטוחי מבנה של לווים, שעניינה עתירה לסעד הצהרתי "בנושא ההסדר הכובל וסוגיית הביטוחים השונים".

ב. עתירה לבג"צ בטענה שעל הבנקים למשכנתאות להפסיק לעסוק בתיווך לעסקי ביטוח.

ג. בקשות לאישור תביעה ייצוגית בנושאים שונים: תשלום יתר נטען של פרמיה בביטוחי מבנה הנערכים באמצעות בלמ"ש; גביית יתר נטענת של ריבית בהלוואות בריבית משתנה; קביעת שיעורי ריבית גבוהים ומופרזים בהלוואות המשוחררות בחלקים; גביית יתר נטענת של מס בולים.

לדעת הנהלת בלמ"ש, בהסתמך על חוות דעת יועציו המשפטיים של בלמ"ש, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי התביעות ואת סיכויי אישור התביעות כתביעות ייצוגיות. לפיכך לא נכללו הפרשות בגין הליכים כאמור.

להרחבה בעניין הליכים אלה ראה הדוחות הכספיים של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ. יצוין כי בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד בלמ"ש בענין גביית יתר נטענת של ריבית פיגורים נמחקה בפסק דין מיום 22 במאי 2003.

6. כרטיסי אשראי

א. בהסכם הפרדת הבעלות בחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כ.א.ל.") בין לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ (שהינה חברה בבעלות מלאה של הבנק) (להלן - "לאומי אחזקות") לבין בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "בנק דיסקונט") שנחתם ביום 3 בינואר 2000 התחייבה לאומי אחזקות לשפות את בנק דיסקונט, בגין סכומים שונים ש.כ.א.ל. ו/או דינרס קלוב ישראל בע"מ ("דינרס") יחוייבו לשלם בגין ארועים שהוגדרו, לרבות בגין תביעות משפטיות על פי רשימה מוגדרת (לרבות תביעות ייצוגיות). סכום השיפוי מוגבל בסכום התמורה ששולמה במסגרת העיסקה, בתוספת חלקה של לאומי אחזקות בדיבידנד שחולק ביום 4 בינואר 2000, בהתאמה ובניכויים מסוימים שנקבעו (כשסכום זה צמוד ונושא ריבית כמפורט בהסכם הפרדת הבעלות), ותשלומו כפוף לתנאים שונים שנקבעו, כמפורט בהסכם הפרדת הבעלות.

ב. ביום 17 באוגוסט 1998 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה ובקשה לאשר הגשת תביעה ייצוגית כנגד הבנק, כ.א.ל. ואחרים בעניין גביית

דוחות כספיים

עמלות מופרזות מבתי עסק אשר כיבדו כרטיסי אשראי. הסכום הנתבע מכל הנתבעים ביחד ולחוד הינו 1.025 מיליארד ש"ח למועד הגשת התביעה. ביום 29 בינואר 2003 אישר בית המשפט הגשת התביעה הייצוגית. ההחלטה האמורה מבוססת, בין היתר, על השקפתו של בית המשפט המחוזי לפיה "קיימת אפשרות סבירה ששאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה יוכרעו בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה".

עילת התביעה בגינה אישר בית המשפט את הגשת התביעה הייצוגית נגד הבנק (ונגד בנק דיסקונט) היא קיומו של הסדר כובל וזאת ביחס לטענת התובע "כי על פי הסכם שביניהם בכל הנוגע למשיבות מס' 1 (כ.א.ל.) ומס' 2 (דיינרס), ימנעו תחרות בין הבנקים" וביחס ל"התנהגות שני הבנקים בכל הנוגע לכרטיסי ויזה ודיינרס שהנפיקו שתי המשיבות הראשונות".

בית המשפט אישר הגשת תביעה ייצוגית גם נגד כ.א.ל., דיינרס, ישראלכרט בע"מ ופועלים אמריקן אקספרס בע"מ בקשר לטענת התובע כי הללו היו, בתקופה הרלבנטית לתובענה, בעלי מונופולין בשוקי סליקה (נטענים) של כרטיסי "ויזה", "דיינרס", "ישראלכרט", ו"אמריקן אקספרס", בהתאמה, וכי הן ניצלו לרעה את מעמדן המונופוליסטי הנטען על מנת לגבות מחברי הקבוצה עמלות סליקה מופרזות. בהקשר זה יצויין, כי לבנק התחייבות לשיפוי כלפי בנק דיסקונט כמפורט בפיסקה א. לעיל.

ביום 10 בפברואר 2003 נעתר בית המשפט המחוזי, לבקשה לעכב את המשך הדיון בתובענה ולדחות את המועד להגשת כתב הגנה מטעם הנתבעים והמועד לפרסום ההודעה על אישור התביעה הייצוגית – זאת לאור כוונתם של הנתבעים להגיש בקשות רשות לערער לבית המשפט העליון על ההחלטה מיום 29 בינואר 2003, ולאור כוונת המערער לערער על ההחלטה באותם עניינים בהם נדחתה בקשתו.

הבנק ויתר המשיבים נגדם אושרה תביעה ייצוגית הגישו בקשות רשות לערער על ההחלטה לבית המשפט העליון. התובע הגיש ערעור על ההחלטה בעניינים בהם נדחתה בקשתו, לרבות עניינים בהם נדחתה בקשתו ביחס לבנק. לדעת היועצים המשפטיים של הבנק, לאור מורכבות וחדשנות הנושאים הנדונים, לא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכויי התביעה הייצוגית, את סיכויי בקשות הרשות לערער על עצם ההחלטה לאשר את התביעה כתביעה ייצוגית או את סיכויי הערעור שהגיש התובע. לא בוצעה הפרשה.

ג. בתאריך 18 במאי 2000 הגיעו הבנק, לאומי קארד, כ.א.ל., בנק דיסקונט, אלפא קארד, הבנק הבינלאומי ועורק זהב השקעות בע"מ להסכמה בדבר העקרונות שישררו בנוגע להנפקה וסליקה של כרטיסי ויזה בישראל במסגרת הסכם מקומי (להלן: "ההסכם").

ההסכם, אשר החיל על הצדדים לו את הוראות ההסכם המקומי מתאריך 7 ביולי 1998 בשינויים מסויימים, נחתם בעקבות רכישת נכסים, ציוד ומערכות תפעול של אלפא קארד על ידי לאומי קארד.

הממונה על הגבלים עסקיים העניק להסכם פטור, בתנאים, לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, במסגרת תיק פטור 3728 וזאת לתקופה של 4 שנים. תוקפו של פטור 3728 הוארך ע"י הממונה מעת לעת והוא ישאר בתוקף לתקופה של שנה וחצי מיום 11 באוגוסט 2002 או עד לגמר ההתדיינות בבקשה שהוגשה לבית הדין להגבלים עסקיים, ביום 6 בספטמבר 2001, כמפורט להלן, לפי המוקדם. בין יתר התנאים על פי ההסכם בין הצדדים והפטור שניתן על ידי הממונה, נקבע מנגנון לקביעת עמלות המנפיק (Interchange fee), שישולמו על ידי הסולקים למנפיקים, התפלגותן ושיעורן וכן נקבעו שיעורי עמלות המנפיק והתפלגותן עד ליום 1 במרס 2001.

ביום 8 במרס 2001 נתן הממונה פטור במסגרת תיק פטור 4428, בו נקבעו שיעורים והתפלגויות לעמלות המנפיק (להלן: "אישור הממונה"). באישור

דוחות כספיים

הממונה נקבע כי הצדדים לפטור מתחייבים להורדה מסויימת של שיעורי עמלות המנפיק. כמו כן דרש הממונה כי הצדדים לפטור יחלו בהנפקה ובסליקה של כרטיסי חיוב מסוג מאסטרקארד בלוח הזמנים שנקבע באישור הממונה. תוקפו של אישור הממונה הוארך על ידי הממונה עד ליום 9 בספטמבר 2001.

הבנק ולאומי קארד החלו בהנפקת כרטיסי חיוב מסוג מאסטרקארד. הבנק ולאומי קארד פנו לממונה בבקשה לדחות את מועד תחילת סליקת כרטיסי חיוב מסוג מאסטרקארד באמצעות ממשק טכני משותף. המגעים עם הממונה בענין זה נמשכים. ביום 7 באוגוסט 2002 הגיש הממונה לבית הדין בקשה על מנת שיאשר צו מוסכם שגובש בינו ובין קבוצת הפועלים. לשיטת הממונה, הצו בא להסדיר את פתיחת מערכת המאסטרקארד בישראל לתחרות ועל מנת להטיל מגבלות על קבוצת הפועלים בעיקר בקשר עם הנפקה וסליקה של כרטיסי ישראלכרט ומאסטרקארד. לדעת הבנק ולאומי קארד, אין בצו, ככל שיאושר, מענה שלם לפתרון היתרונות התחרותיים אשר יוקנו לקבוצת הפועלים כל עוד סליקת כרטיסי הישראלכרט לא תיפתח בפני לאומי קארד, ובענין זה ממשיך הבנק במגעים בין היתר עם רשות ההגבלים העסקיים.

ביום 6 בספטמבר 2001, הגישו הבנק ולאומי קארד לבית הדין להגבלים עסקיים, בקשה לאישור הסדר כובל בקשר עם עמלות מנפיק שישולמו על ידי הסולקים למנפיקים של כרטיסי ויזה, בשיעורים ובתנאים כפי שהוסכמו בהסכם חדש שנחתם בין הבנק, לאומי קארד, בנק דיסקונט, כ.א.ל. והבנק הבינלאומי (להלן: "ההסכם החדש"), וכן בקשה למתן היתר זמני לפעול על פי ההסכם החדש. לאחר קבלת המלצת הממונה מיום 7 בספטמבר 2001 נתן בית הדין להגבלים עסקיים ביום 9 בספטמבר 2001 היתר זמני ארעי כאמור. סופרפארם (ישראל) בע"מ, אייס רשותות שיווק מוצרי צריכה בע"מ, תשלובת כיתן בע"מ, קבוצת גולף א.ק. בע"מ ושופרסל בע"מ (להלן ביחד "המתנגדות") הגישו לבית הדין להגבלים עסקיים התנגדויות לאישור ההסדר הכובל וכן הוגשו על ידיהן התנגדויות למתן ההיתר הזמני ובקשות לביטול ההיתר הזמני הארעי. ביום 22 בדצמבר 2002 נתן בית הדין להגבלים עסקיים היתר זמני להסכם החדש. על פי החלטת בית הדין, ההיתר הזמני יעמוד בתוקף עד להחלטה בבקשת אישור ההסכם החדש בהליך העיקרי.

השיעור הממוצע של עמלות המנפיק, כפי שנקבע בהסכם החדש, הופחת בהשוואה לשיעור הממוצע של עמלות המנפיק כפי שנקבעו באישור הממונה, וכן צומצמו הפערים בשיעורי עמלות המנפיק בין הקטגוריות השונות של בתי העסק.

הדיון בבקשת אישור ההסכם החדש טרם הסתיים.

הורדת שיעור עמלות המנפיק תשפיע לרעה על הכנסות הבנק כמנפיק. סך כל עמלות המנפיק שנתקבלו בבנק במחצית הראשונה של שנת 2003 הסתכמו בסך 27 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

ד. בעקבות הודעתה של לאומי קארד, בדבר גביית עמלות חדשות ממחזיקי הכרטיס, פנה נציג הממונה ביום 28 בינואר 2002 ללאומי קארד בדרישה מפורטת לקבלת מסמכים, נתונים ומידע בנוגע לגביית עמלות אלה. כל אשר נתבקש על ידי הממונה הועבר על ידי לאומי קארד לרשות כנדרש.

ה. במסגרת מבצעי שיווק לכרטיסי "דיינרס" שערך הבנק, בעיקר בשנים 1998 ו-1999, נתגלו מקרים בהם חוייבו לקוחות בעמלות בגין כרטיסים שהונפקו להם כאמור, אך לא נדרשו על ידיהם. הבנק פעל ופועל באמצעים מאמצעים שונים על מנת למנוע הישנות מקרים כאמור. בנוסף פעל ופועל הבנק להחזרת העמלות שנגבו כאמור מאותם לקוחות בתוספת ריבית מתאימה.

דוחות כספיים

המפקח על הבנקים הודיע לבנק בחודש מרס 2002 כי החומר הקיים אצלו בענין כרטיסי דיינרס יחד עם תגובת הבנק, הועבר לפרקליטות המדינה על מנת שזו תשקול אם יש צורך לפתוח בחקירת משטרה בנושא זה.

1. במסגרת הנפקת כרטיסי אשראי מסוג "לאומי ויזה" ללקוחות הבנק, הציע הבנק לחלק מלקוחותיו להצטרף למועדון "הנוסע הנאמן", שהינו מועדון משותף ללאומי קארד ואל-על, וזאת ללא תשלום דמי הצטרפות למועדון. בעקבות תקלה טכנית שארעה חויבו בטעות כ- 3,500 מלקוחות אלה בדמי הצטרפות. עם היוודע הטעות פעל הבנק לאיתור כל אותם הלקוחות ולזיכוי חשבונם בסכום החיוב בתוספת מתאימה. בחודש מרס 2002 הודיע המפקח על הבנקים לבנק, כי החומר הקיים אצלו בנושא זה הועבר לפרקליטות המדינה, על מנת שזו תשקול אם יש צורך לפתוח בחקירת משטרה בנושא זה.

7. מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן – "מגדל אחזקות")

א. בסעיף השקעות בניירות ערך של מגדל אחזקות כלולה "השקעת קבע" במניות סחירות של הבנק, ההשקעה המוצגת על בסיס העלות מסתכמת בסך 1,011 מיליוני ש"ח.

בחודש נובמבר 2002 נערכה הערכת שווי של הבנק ליום 30 בספטמבר 2002, לפי הערכת השווי שהתקבלה במגדל אחזקות, שווי חבילת המניות שמוחזקות על ידי נע בטווח של בין 873 מיליון ש"ח ל-948 מיליון ש"ח.

לאחר דיון בהערכת השווי ובמכלול ההנחות שבבסיסה, החליט דירקטוריון מגדל אחזקות להעמיד את שווי ההשקעה של מגדל אחזקות בספריה על הטווח העליון של ההערכה האמורה ולרשום את ההשקעה על בסיס שווי הבנק של כ-12.0 מיליארד ש"ח. השלכת הרישום האמורה היתה הפחתה של ערך ההשקעה הרשום בספרי מגדל אחזקות בשנת 2002 בסכום של כ-51 מיליון ש"ח. שווי השוק של המניות לתאריך הדוחות הכספיים הסתכם בסך 788 מיליוני ש"ח.

ב. קיימות תביעות ובקשות להגשת תביעות ייצוגיות נגד קבוצת מגדל, הקשורות בעיקר לעסקי הביטוח של קבוצת מגדל, בנושאי חישובי פרמיה, משיכת דמי ניהול ותשלום עמלות בקשר עם ביטוח חיים קבוצתי. לגבי מרבית התביעות והבקשות הנ"ל, להערכת הנהלת מגדל, ובהתבסס על יעוץ משפטי שקיבלה, לא ניתן לאמוד את היקף החשיפה ואף לא את סיכויי התובענות ולפיכך לא נכללו הפרשות בגין הליכים כאמור.

להרחבה בעניין הליכים אלה - ראה הדוחות הכספיים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.

8. החברה לישראל בע"מ

ההשקעות העיקריות של החברה לישראל כוללות השקעות בבתי זיקוק לנפט בע"מ (בז"ן) ובכימיקלים לישראל בע"מ (כיי"ל) שלגביהן קיימות אי-וודאויות עיקריות כלהלן:

א. הממשלה החליטה על רפורמה בענף הזיקוק, אשר במסגרתה קיימת החלטה לפצל את בז"ן לשני בתי זיקוק נפרדים בבעלויות נפרדות.

ב. בדצמבר 2002 נחתם הסדר בין ממשלת ישראל, בז"ן והחברה לישראל, בק"ע התקופה שלאחר תום הזיכיון (18 באוקטובר 2003) שלפיו פועלת בז"ן. עיקרו של ההסדר הוא המשך החזקת בז"ן בנכסים שהחזיקה ערב תום הזיכיון ל-25 שנים עם אופציה להאריך את התקופה ל-25 שנים נוספות.

דוחות כספיים

ביום 5 באוגוסט 2003 הודיעה החברה לישראל לממשלה כי נוכח העובדה שהמשא ומתן עם הממשלה לענין השתתפות החברה לישראל בפיצול לא מוצה, ונוכח המועדים שנקבעו בנספח להסדר, היא החליטה שלא לממש את האופציה שהוקנתה לה בנספח ג' להסדר, להשתתף בפיצול בז"ן לשני בתי זיקוק נפרדים ולפיכך תחולנה בענין זה הוראות סעיף 4 לאותו נספח, לפיהן החברה לישראל תמכור לממשלה או למי שהממשלה תורה, את כל מניות בז"ן שבבעלות החברה לישראל בתוך 30 יום, במחיר המהווה ממוצע בין שתי הערכות השווי הכוללות של בז"ן וזאת בכפוף להתאמות כספיות מסוימות.

יחד עם זאת החברה לישראל תהא נכונה להמשיך את המשא ומתן עם הממשלה לענין השתתפות החברה לישראל בפיצול.

הממשלה רשאית להורות על דחיית ביצוע עסקת המכר לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים מיום 6 ביוני 2003. החברה לישראל הבהירה כי בשלב זה אין לדעת אם העיסקה תצא לפועל, בשים לב, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. תוצאות ההכרעה המשפטית בעתירה שהוגשה על ידי התנועה למען איכות השלטון בישראל.
 2. הצורך באישורים שלפי עמדת הממשלה (עליה חולקת החברה לישראל) נדרשים לפי דין, לרבות פטור ממכרז.
 3. תוצאות המשא ומתן (אם וככל שייערך) עם הממשלה בכל הנוגע לדבר השתתפותה של החברה לישראל בפיצול בז"ן לשני בתי זיקוק נפרדים, האחד במפרץ חיפה והאחר באשדוד.
- להערכת בז"ן לכל האמור בביאור זה לעניין ההסדר, אם יוחלט ליישמו ואכן ייושם, תהיה השפעה מהותית על בז"ן, אך בשלב זה אין באפשרות בז"ן להעריך ולכמת את השפעתו על מצבה הכספי של בז"ן.
- הנהלת החברה לישראל מאמצת את הערכות בז"ן.
- ג. קיימות תביעות נגד חברות מאוחדות של כ"ל בנושאים של נזקי גוף, נזקי אקולוגיה, הגבלים עסקיים והשימוש בפטנטים ובזכויות יוצרים. כמו כן מתנהלות נגד חברות כאמור חקירות בחו"ל בנושא הגבלים עסקיים.
- לאמור לעיל עשויה להיות השפעה מהותית על מצבה הכספי של החברה לישראל, אשר לא ניתן להעריכה.
- להרחבה בעניין הליכים אלה ראה הדוחות הכספיים של החברה לישראל בע"מ.
- 9. יישום הוראות המפקח בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור**
- א. ביום 17 בינואר 2000 פרסם המפקח על הבנקים בחוזר מספר ח-1992-06 את הוראותיו בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור" (להלן - החוזר), אשר תחילתו בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2002. ההוראות שנקבעו בחוזר התבססו על הכללים שנקבעו בארה"ב בתקן חשבונאות מספר 133. בחוזר נקבעו כללי החשבונאות והדיווח לגבי מכשירים נגזרים, לרבות מכשירים נגזרים מסוימים המשובצים (embedded) בחוזים אחרים (להלן מכונים ביחד נגזרים) ולגבי פעילויות גידור.
 - ב. בחודש יוני 2000 פרסם ה-FASB את התקן של כללי חשבונאות מספר 138 המתקן את הכללים שנקבעו בתקן מספר 133 לגבי מדידה וגילוי על מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. כדי להתאים את הוראות החוזר לכללים החשבונאיים, כפי שתוקנו בתקן מס' 138 בארה"ב, המפקח על הבנקים פרסם ביום 1 בינואר 2001 את חוזר מספר ח-2018-06.

דוחות כספיים

- ג. ביום 18 בפברואר 2002 פורסם חוזר מספר ח-06-2070 הדוחה את מועד התחילה של הוראת הנגזרים בשנה.
- ד. החל מיום 1 בינואר 2003 קבוצת בנק לאומי מיישמת את הוראות המפקח בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. כתוצאה מיישום ההוראות נרשמו התאמות מעבר, המשפיעות על המצב הכספי של הבנק ליום 1 בינואר 2003 כמפורט להלן:
- הקטנת הרווח הנקי לשנת 2003: 9 מיליוני ש"ח;
- הקטנה של מרכיב רווח כולל אחר בהון העצמי: 3 מיליוני ש"ח;
- גידול בנכסים הנובע ממכשירים נגזרים: 378 מיליוני ש"ח;
- גידול בהתחייבויות הנובע ממכשירים נגזרים: 390 מיליוני ש"ח;
- ה. קבוצת בנק לאומי חשופה לשינויים בשווי ההון שניתן ליחס אותם לשינויים בשער ריבית העוגן במט"ח – (ריבית הליבור). כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכון של הריבית הבנק משתמש בנגזרים במט"ח להחלפת ריבית קבועה בריבית משתנה. לבנק יש נגזרים מיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן.
- ו. אם נגזר אינו מיועד ליחס גידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההון נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.
- קבוצת בנק לאומי מבצעת פעילות בסוגי הנגזרים הבאים: עסקאות עתידיות ואופציות על נכסי בסיס של ריבית, מטבע, מניות סחורות ואחרים.
- הפעילות בנגזרים מבוצעת:
1. נגזרים מיועדים ליחסי גידור.
 2. כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק אשר לא יועדו ליחסי גידור – ניהול ALM.
 3. עסקאות תוך באחריות בין הבנקים/ברוקרים לבין הלקוחות.
- ז. ייתכן וקבוצת בנק לאומי תתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר.
- כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, כאשר הנגזר המשובץ נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההון מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.
- ח. קבוצת בנק לאומי מתעדת בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים ואת המטרה ואסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות.
- התיעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה אשר יועדו כפריט מגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים בפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
- ט. קבוצת בנק לאומי מפסיקה חשבונאות גידור כאשר:
- א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההון.

דוחות כספיים

- ב. נגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש.
- ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע.
- ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה.
- ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להרשם במאזן לפי שווי הוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי הוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי הוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.
- י. קבוצת בנק לאומי מייעדת נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. השינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדירים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד כמו גם השינוי בשווי הוגן של הפריט המגודר שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.
- במחצית הראשונה של 2003 נרשם רווח בסך של 19 מיליון ש"ח (כ-7 מיליון ש"ח השפעה מצטברת ליום 31 בדצמבר 2002) בגין חוסר אפקטיביות הקשורה לגידור שווי הוגן בסעיף - חלק ג' בפרוט הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, בסעיף חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור.
- 10.** החל מיום 1 בינואר 2003 מיישמת קבוצת בנק לאומי את תקן חשבונאות מס' 14 "דיווח כספי לתקופות ביניים". התקן קובע את הכללים החשבונאיים להכרה ולמדידה בדוחות כספיים ביניים באופן שיהיו זהים לאלה אשר יושמו בדוחות הכספיים השנתיים.
- בעקבות יישום התקן כאמור לעיל, הבנק אינו פורס מרכיבים שונים של עלויות שכר כפי שנהג בדוחות הכספיים הביניים בעבר.
- ההשפעה על המחצית הראשונה של 2002, לו יושם תקן 14 לאותה תקופה, היתה הגדלת סעיף משכורות והוצאות נלוות בסך כ-61 מיליון ש"ח והקטנת הרווח הנקי בכ-33 מיליון ש"ח. ההשפעה על הרביע השני 2002 הקטנת ההוצאות בסך 104 מיליון ש"ח והגדלת הרווח הנקי בסך 56 מיליון ש"ח.
- 11.** בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003 אשראי ללקוח מסויים שסווג בענף התקשורת מוין במאזן כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור.
- 12. יישום עתידי של תקני חשבונאות**
- בחודש יוני 2000 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 6 המחייב "גילוי ההשפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם".
- א.** בחודש אוקטובר 2001 פורסם תקן חשבונאות מס' 12 - הפסקת ההתאמה של הדוחות הכספיים החל מיום 1 בינואר 2003. בהתאם לתקן 17 של המוסד לתקינה בחשבונאות תופסק ההתאמה לאינפלציה של הדוחות הכספיים החל מיום 1 בינואר 2004, לפיכך עד ליום 31 בדצמבר 2003 ימשיך הבנק לערוך דוחות מותאמים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים על בסיס הכללים של גילויי הדעת הקיימים של לשכת רואי החשבון בישראל. מידת ההשפעה של התקן על הדוחות הכספיים של הבנק תלויה בשיעור האינפלציה, הרכב הנכסים ומקורות המימון של הבנק.

דוחות כספיים

ב. באוקטובר 2001 פורסם תקן חשבוונאות מס' 13 הדין בהשפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ. התקן קובע את הטיפול החשבונאי בעסקאות במטבע חוץ ובתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות עם פעילות חוץ לארץ. כמו כן התקן קובע כללים כיצד יש לקבוע אם מדובר בזרוע ארוכה או ביחידה אוטונומית וכיצד יש לתרגם דוחות כספיים של החברות המוחזקות הנ"ל. בהתאם לתקן 17 של המוסד לתקינה החשבונאית, התקן החדש יחול על דוחות כספיים לתקופות שלאחר 31 בדצמבר 2003. לאור הוראת המפקח כי השלוחות הבנקאיות בחו"ל תמשכנה להיות מסווגות כזרוע ארוכה וסיווג של שלוחה חדשה בחו"ל כיחידה אוטונומית יהיה מותנה בקבלת אישור המפקח על הבנקים, להערכת הבנק ההשפעה האפשרית של יישום התקן החדש על המצב הכספי ועל התוצאות הכספיות אינה מהותית.

דוחות כספיים

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (על בסיס מאוחד) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003 (בלתי מבוקר)

לשישה חודשים שנתיים		לשלושה חודשים שנתיים		
ביום 30 ביוני		ביום 30 ביוני		
2002	2003	2002	2003	(במיליוני ש"ח)
א. בגין נכסים (א)				
2,817	780	127	(311)	מאשראי לציבור
54	(75)	1	(65)	מאשראי לממשלות
(255)	230	(240)	150	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
740	(538)	390	(467)	מפיקדונות בבנקים
850	(985)	(118)	(944)	מאגרות חוב
4,206	(588)	160	(1,637)	סך הכל בגין נכסים
ב. בגין התחייבויות (א)				
(1,440)	1,512	655	1,734	על פיקדונות הציבור
7	(2)	28	2	על פיקדונות מממשלות
10	(11)	6	(8)	על פיקדונות מבנק ישראל
(260)	52	(135)	66	על פיקדונות מבנקים
(209)	94	5	92	על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(1,892)	1,645	559	1,886	סך הכל בגין התחייבויות
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (ב) (ג)				
-	19	-	36	חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור
-	1,367	-	966	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM
-	3	-	1	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
-	1,389	-	1,003	סך הכל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור
37	-	13	-	עמלות מעסקאות תיווך באחריות
(360)	-	68	-	הכנסות מימון מעסקאות אחרות
72	-	127	-	הוצאות מימון מעסקאות אחרות
(251)	-	208	-	סך הכל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
ד. אחר				
118	120	58	58	עמלות מעסקי מימון
114	69	17	53	רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה, נטו
				רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות
(120)	256	(69)	177	לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
(ד) 229	(41)	(ד) 81	(78)	הכנסות מימון אחרות
(115)	173	(39)	140	הוצאות מימון אחרות
226	577	48	350	סך הכל אחר
2,289	3,023	975	1,602	סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
ה. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים				
על הרווח מפעולות מימון				
-	(318)	-	(16)	הכנסות מימון בגין נכסים
-	393	-	27	הוצאות מימון בגין התחייבויות

(א) כולל עיסקאות גידור.

(ב) למעט עיסקאות גידור.

(ג) לאור יישום הוראות המפקח על הבנקים החל מ-1 בינואר 2003 כמפורט בבאור 9 לעיל, הנתונים בסעיפים אלו במחצית הראשונה וברביעי השני של 2003 אינם ברי השוואה לנתוני 2002 בהתאמה.

(ד) סווג מחדש.

במקרים בהם השיעור של הכנסות (הוצאות) מימון היה נמוך משיעור העלייה במדד המחירים לצרכן מוצגות לעיל (הוצאות) בגין נכסים והכנסות בגין התחייבויות.

דוחות כספיים

הפרשה לחובות מסופקים (על בסיס מאוחד) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003 (בלתי מבוקר)

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני					
2002			2003		
הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה
סך הכל	נוספת (ב)	ספציפית (א)	סך הכל	נוספת (ב)	ספציפית (א)
(במיליוני ש"ח)					
5,864	1,039	4,825	7,135	1,111	6,024
יתרת ההפרשה לתחילת התקופה					
524	1	523	654	18	636
הפרשות במהלך התקופה					
(190)	(3)	(187)	(122)	(54)	(68)
הקטנת הפרשות					
(6)	-	(6)	(13)	-	(13)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות					
328	(2)	330	519	(36)	555
תוספת נטו שנזקפה לדוח הרווח וההפסד					
(152)	-	(152)	(126)	-	(126)
מחיקת חובות					
(128)	-	(128)	(216)	-	(216) (ג)
שחיקה ותאום יתרות					
5,912	1,037	4,875	7,312	1,075	6,237
יתרת ההפרשה לסוף התקופה					
178	145	33	211	181	30
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור					

לשישה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני					
2002			2003		
הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה	הפרשה
סך הכל	נוספת (ב)	ספציפית (א)	סך הכל	נוספת (ב)	ספציפית (א)
(במיליוני ש"ח)					
5,729	1,047	4,682	6,922	1,100	5,822
יתרת ההפרשה לתחילת התקופה					
1,056	21	1,035	1,195	31	1,164
הפרשות במהלך התקופה					
(353)	(31)	(322)	(288)	(56)	(232)
הקטנת הפרשות					
(10)	-	(10)	(18)	-	(18)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות					
693	(10)	703	889	(25)	914
תוספת נטו שנזקפה לדוח הרווח וההפסד					
(333)	-	(333)	(232)	-	(232)
מחיקת חובות					
(177)	-	(177)	(267)	-	(267) (ג)
שחיקה ותאום יתרות					
5,912	1,037	4,875	7,312	1,075	6,237
יתרת ההפרשה לסוף התקופה					
178	145	33	211	181	30
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור					

- (א) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים. בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.
- (ב) כולל הפרשה כללית ומיוחדת לחובות מסופקים.
- (ג) כולל הפרשה שהועברה לסעיף ניירות ערך ראה גם באור 11.

דוחות כספיים

דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (על בסיס מאוחד) (א) ליום 30 ביוני 2003 (בלתי מבוקר) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

		מטבע חוץ (ב)			מטבע ישראלי		
		פריטים			צמוד למדד		
		שאינם	במטבעות	בדולרים	המחירים	לא צמוד	
סך הכל	כספיים	אחרים	באירו	של ארה"ב	לצרכן		(במיליוני ש"ח)
נכסים							
22,802	-	1,945	2,709	7,162	643	10,343	מזומנים ופיקדונות בבנקים
38,429	1,883	779	1,430	20,512	4,544	9,281	ניירות ערך
167,311	-	9,426	3,834	46,718	56,164	51,169	אשראי לציבור (ג)
1,147	-	-	18	961	168	-	אשראי לממשלות
1,320	1,320	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
2,598	2,598	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
6,697	1,121	528	695	1,993	86	2,274	נכסים אחרים
240,304	6,922	12,678	8,686	77,346	61,605	73,067	סך כל הנכסים
התחייבויות							
200,326	-	6,879	13,750	63,358	43,119	73,220	פיקדונות הציבור
3,317	-	693	226	904	1,110	384	פיקדונות מבנקים
2,980	-	2	8	875	1,537	558	פיקדונות מממשלות
10,514	-	-	-	3,677	6,722	115	אגרות חוב, שטרי התחייבות
8,849	1,558	447	677	1,999	2,147	2,021	וכתבי התחייבות נדחים
225,986	1,558	8,021	14,661	70,813	54,635	76,298	התחייבויות אחרות
14,318	5,364	4,657	(5,975)	6,533	6,970	(3,231)	סך כל ההתחייבויות
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	(32)	(46)	78	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(4,688)	5,919	(4,833)	(737)	4,339	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	263	113	(698)	-	322	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(20)	36	(51)	-	35	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
14,318	5,364	180	47	1,029	6,233	1,465	סך הכל כללי
-	-	253	161	(838)	-	424	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	(245)	475	(98)	(30)	(102)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(א) כולל השפעת עיסקאות גידור.

(ב) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ג) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכח באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים בסעיף זה.

דוחות כספיים

דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך) ליום 30 ביוני 2002 (בלתי מבוקר) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

		מטבע חוץ (ב)			מטבע ישראלי		
		פריטים		צמוד למדד			
		שאינם	במטבעות	בדולרים	המחירים	לא צמוד	
סך הכל	כספיים	אחרים	באירו	של ארה"ב	לצרכן		(במיליוני ש"ח)
נכסים							
20,545	-	1,879	1,807	8,602	723	7,534	מזומנים ופיקדונות בבנקים
37,402	1,563	934	716	21,801	5,046	7,342	ניירות ערך
172,290	-	9,831	3,467	53,712	54,815	50,465	אשראי לציבור (ג)
1,505	-	-	39	1,265	201	-	אשראי לממשלות
1,420	1,408	-	-	-	12	-	השקעות בחברות כלולות
2,516	2,516	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
6,656	896	747	1,094	1,452	73	2,394	נכסים אחרים
242,334	6,383	13,391	7,123	86,832	60,870	67,735	סך כל הנכסים
-	-	(127)	(79)	206	-	-	מזה: עיסקאות גידור
התחייבויות							
200,861	-	6,865	13,239	67,358	42,617	70,782	פיקדונות הציבור
5,249	-	827	263	1,958	1,073	1,128	פיקדונות מבנקים
3,316	-	-	-	764	1,782	770	פיקדונות מממשלות
							אגרות חוב, שטרי התחייבות
10,704	-	-	-	4,259	6,330	115	וכתבי התחייבות נדחים
8,498	1,041	994	705	2,180	1,987	1,591	התחייבויות אחרות
228,628	1,041	8,686	14,207	76,519	53,789	74,386	סך כל ההתחייבויות
13,706	5,342	4,705	(7,084)	10,313	7,081	(6,651)	הפרש
עיסקאות אחרות:							
-	-	(4,409)	7,155	(10,994)	(979)	9,227	עיסקאות עתידיות, נטו
-	-	32	96	24	(3)	(149)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(2)	(50)	291	(2)	(237)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
13,706	5,342	326	117	(366)	6,097	2,190	סך הכל כללי
-	-	10	63	79	(3)	(149)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)
-	-	8	(213)	1,339	(11)	(1,123)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)

(א) כולל השפעת עיסקאות גידור.

(ב) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ג) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכח באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים בסעיף זה.

דוחות כספיים

דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (על בסיס מאוחד) (א) (המשד) ליום 31 בדצמבר 2002 (מבוקר) מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

מטבע ישראלי							מטבע חוץ (ב)
פריטים שאינם כספיים			צמוד למדד המחירים לצרכן				
סך הכל	במטבעות אחרים	במטבעות אחרים	באירו	של ארה"ב	בדולרים	לא צמוד	
(במיליוני ש"ח)							
נכסים							
24,106	-	1,743	3,399	7,813	680	10,471	מזומנים ופיקדונות בבנקים
36,652	1,008	642	918	22,054	5,024	7,006	ניירות ערך
174,180	-	10,402	3,641	53,489	55,810	50,838	אשראי לציבור (ג)
1,446	-	-	29	1,213	204	-	אשראי לממשלות
1,369	1,357	-	-	-	12	-	השקעות בחברות כלולות
2,588	2,588	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
6,608	681	576	926	2,038	82	2,305	נכסים אחרים
246,949	5,634	13,363	8,913	86,607	61,812	70,620	סך כל הנכסים
-	-	(119)	(81)	200	-	-	מזה: עיסקאות גידור
התחייבויות							
207,888	-	7,045	14,378	67,580	43,626	75,259	פיקדונות הציבור
3,723	-	732	330	1,035	1,113	513	פיקדונות מבנקים
2,974	-	5	19	752	1,655	543	פיקדונות מממשלות
10,369	-	-	-	3,590	6,661	118	אגרות חוב, שטרי התחייבות
8,244	823	785	641	2,178	2,239	1,578	וכתבי התחייבות נדחים
233,198	823	8,567	15,368	75,135	55,294	78,011	התחייבויות אחרות
13,751	4,811	4,796	(6,455)	11,472	6,518	(7,391)	סך כל ההתחייבויות
הפרש							
-	-	(4,570)	6,565	(10,447)	(692)	9,144	עיסקאות אחרות:
-	-	93	(137)	(446)	(1)	491	עיסקאות עתידיות, נטו
-	-	39	(11)	(51)	(3)	26	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
13,751	4,811	358	(38)	528	5,822	2,270	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	79	(105)	(464)	(2)	492	סך הכל כללי
-	-	191	(86)	23	(29)	(99)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)
-	-	-	-	-	-	-	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)

(א) כולל השפעת עיסקאות גידור.

(ב) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ג) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכח באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים בסעיף זה.

דוחות כספיים

מגזרי פעילות מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2003 (בלתי מבוקר)									
סך הכל מאוחד	סכומים שלא הוקצו והתאמות (א)			בנקאות			בנקאות		
	הוקצו	שוק ההון	קרטיסי אשראי	משכנתאות	בניה	פרטית	בנקאות	בנקאות	עיסקית ובינלאומית
1,602	352	7	-	98	98	49	153	526	319
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
הכנסות תפעוליות ואחרות:									
882	89	227	118	45	9	66	56	222	50
-	6	(150)	(30)	(3)	2	19	22	130	4
882	95	77	88	42	11	85	78	352	54
2,484	447	84	88	140	109	134	231	878	373
327	169	6	(1)	49	40	5	(23)	105	(23)

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2002 (בלתי מבוקר)(ב)									
סך הכל מאוחד	סכומים שלא הוקצו והתאמות (א)			בנקאות			בנקאות		
	הוקצו	שוק ההון	קרטיסי אשראי	משכנתאות	בניה	פרטית	בנקאות	בנקאות	עיסקית ובינלאומית
975	(200)	(5)	11	39	74	73	161	472	350
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
הכנסות תפעוליות ואחרות:									
741	(11)	144	106	38	11	67	58	275	53
-	3	(59)	(27)	(4)	2	13	12	55	5
741	(8)	85	79	34	13	80	70	330	58
1,716	(208)	80	90	73	87	153	231	802	408
76	(101)	(2)	2	4	31	27	2	66	47

(א) במגזר זה כלולה כל פעילות הנוסטרו של הבנק, הפעילות של יחידות אחרות כמו אגף אשראים מיוחדים, חדרי עיסקאות וכן סכומי ההתאמה לאינפלציה.

(ב) סווג מחדש.

דוחות כספיים

מגזרי פעילות מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד יוני 2003

לשישה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2003 (בלתי מבוקר)									
בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
עיסקית	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
ובינלאומית	קמעונאית	מסחרית	רב לאומית	ונדל"ן	משכנתאות	אשראי	ההון	שוק	הוקצו
(במיליוני ש"ח)									
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
531	1,092	427	105	191	174	4	10	489	3,023
הכנסות תפעוליות ואחרות:									
89	449	123	120	16	85	232	412	81	1,607
18	241	43	38	3	(7)	(61)	(274)	(1)	-
107	690	166	158	19	78	171	138	80	1,607
638	1,782	593	263	210	252	175	148	569	4,630
(44)	200	10	21	78	66	1	3	166	501
לשישה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני 2002 (בלתי מבוקר) (ב)									
בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
עיסקית	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
ובינלאומית	קמעונאית	מסחרית	רב לאומית	ונדל"ן	משכנתאות	אשראי	ההון	שוק	הוקצו
(במיליוני ש"ח)									
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
538	1,001	452	144	151	80	15	(3)	(89)	2,289
הכנסות תפעוליות ואחרות:									
88	440	123	111	17	92	210	494	(62)	1,513
17	266	60	32	3	(10)	(61)	(314)	7	-
105	706	183	143	20	82	149	180	(55)	1,513
643	1,707	635	287	171	162	164	177	(144)	3,802
28	205	78	67	48	23	(13)	(3)	(130)	303
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2002 (מבוקר) (ב)									
בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
עיסקית	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
ובינלאומית	קמעונאית	מסחרית	רב לאומית	ונדל"ן	משכנתאות	אשראי	ההון	שוק	הוקצו
(במיליוני ש"ח)									
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים									
756	2,169	1,218	288	317	257	10	8	133	5,156
הכנסות תפעוליות ואחרות:									
178	909	288	204	36	179	427	848	(133)	2,936
37	471	108	65	3	(13)	(110)	(556)	(5)	-
215	1,380	396	269	39	166	317	292	(138)	2,936
971	3,549	1,614	557	356	423	327	300	(5)	8,092
66	458	178	220	61	116	(6)	(26)	(639)	428

(א) במגזר זה כלולה כל פעילות הנוסטרו של הבנק, הפעילות של יחידות אחרות כמו אגף אשראים מיוחדים, חדרי עיסקאות וכן סכומי ההתאמה לאינפלציה.

(ב) סווג מחדש.